

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Cdo/83/2023                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 1106200112                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.05.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Jozef Kolcun             |
| Funkcia:                   | súdca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:1106200112.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovvej v spore žalobkyne Rímskokatolícka cirkev, Bratislavská arcidiecéza, Bratislava, Špitálska 7, IČO: 42 131 685, zastúpenej advokátskou kanceláriou MAPLE & FISH s.r.o., Bratislava, Žitkova 22B, IČO: 36 718 432, proti žalovanej Slovenská republika, za ktorú koná Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, Bratislava, Námestie Alexandra Dubčeka 1, IČO: 00 151 491, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9C/3/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. júla 2022 sp. zn. 9Co/89/2021, takto

### rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. augusta 2020 č. k. 9C/3/2006-1313 žalobu zamietol (prvý výrok) a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal (druhý výrok).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa na základe žalobného návrhu zo dňa 30. 12. 2005, doručený súdu dňa 02. 01. 2006 domáhal, aby súd určil, že je vlastníkom nehnuteľnosti, evidovanej na liste vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie: N. S., Obec G. - mestská časť N. S., Okres G. F., parcela vedená Okresným úradom Bratislava, Katastrálnym odborom - pozemok registra "C" s parcelným číslom 2764, druh pozemku: ostatné plochy, o výmere 2 732 m<sup>2</sup> (ďalej len „nehnuteľnosť“).

1.2. Vychádzajúc z tvrdení a skutkovej a právnej argumentácie procesných strán, súd ustálil jednu z najdôležitejších skutočností, ktoré boli medzi stranami sporné a od ktorej ustálenia a jej následného právneho posúdenia bolo závislé aj rozhodnutie súdu vo veci samej. Týmto najzásadnejším momentom bolo ustálenie spôsobu a dôvodu, na základe ktorého mal žalobca nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti (bod 10. odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/102/2015).

1.3. Súd sa preto v rámci dokazovania sústredil na dve skutočnosti a to pokiaľ ide o 1./ ustálenie

charakteru Slovenského náboženského fondu, od ktorého si žalobca odvodzuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti a 2./ ustálenie charakteru spornej nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom kúpnopredajnej zmluvy z roku 1938.

1.4. Pokiaľ ide o existenciu Náboženského fondu do roku 1918, presnejšie do zániku Rakúsko-Uhorska dňa 11. 11. 1918, na území Uhorského kráľovstva (do ktorého spadalo aj územie Slovenska) pôsobil Magyar Katolikus Vállásalap (Maďarský katolícky náboženský fond) a jeho majetková podstata pozostávala z imania zrušených kláštorov, bratstiev, kanonikov, beneficií. K histórii a k existencii Náboženského fondu na území Slovenska do roku 1918 sa veľmi podrobne zaoberal vo svojom odbornom článku rektor Prešovskej univerzity, profesor K. H. spolu s S.. M. H.Ó., K. a súd nemá dôvod sa s týmto odborným článkom nestotožniť. Na zvýraznenie súd uvádza, že podľa odborného názoru autorov článku, majetok Uhorského náboženského fondu bol spravovaný štátnymi inštitúciami (od roku 1867 uhorským ministerstvom náboženstva a verejného vzdelávania) za účelom podpory katolíckej cirkvi. Do roku 1918 nebol majetok vložený do Uhorského náboženského fondu majetkom katolíckej cirkvi (ten by mohol byť iba v prípade odlúčenia cirkvi od štátu, k čomu po 1. Vatikánskom koncile napokon nedošlo). O.. Z.. S.. I. I., K. sa vo svojom odbornom vyjadrení k existencii Náboženského fondu do roku 1918 zmienil len okrajovo, pričom na rozdiel profesora H. a S.. H., ktorí uviedli, že „zastavenie ďalšieho posilňovanie štátu v správe fondu znamenalo podpísanie konkordátu medzi Svätou stolicou a Rakúskym cisárstvom r. 1855, kde v zmysle článku 31. mali byť obidva fondy (Náboženský a Študijný) spravované v mene katolíckej cirkvi“, O.. Z.. S.. I. I., K. zdôraznil, že v zmysle čl. 31 konkordátu „majetky, z ktorých pozostáva náboženský a študijný fond sú pôvodom cirkevným vlastníctvom (Ecclesiae proprietas) a budú menom Cirkvi spravované s tým, že konkordát sa uplatňoval aj na území Uhorska, a teda aj Uhorská náboženská základina bola oficiálne považovaná za verejný fond pozostávajúci z cirkevného majetku, ktorý je určený výlučne pre účely Katolíckej cirkvi a je spravovaný štátom. Naopak, k problematike právnej účinnosti konkordátu z roku 1855 (vrátane jeho článku 31. alebo XXXI.) zaujal S.. K. G. negatívne stanovisko, v zmysle ktorého konkordát z roku 1855 „priamo nestanovil, že fondy jsou majetkem Katolícké církve, protože chyběl církevní majetkový subjekt pro náboženské fondy“. K problematike právnej účinnosti konkordátu z roku 1855 zaujal právny názor aj Krajský súd v Trenčíne, ktorý v rozsudku sp. zn. 6Co/856/2015 zo dňa 04. 10. 2016 uviedol, že konkordát bol platne vypovedaný depešou ministra zahraničných vecí von Beusta zo dňa 30. júla 1870 s tým, že platnosť výpovede bola potvrdená pápežskou alokáciou z 21. novembra 1921 a pápežskou konštitúciou z 23. decembra 1922, v dôsledku ktorej Svätá stolica vyhlásila, že nepovažuje nástupnícke štáty za nástupcov zaniknutých štátov do práv a povinností voči cirkvi týmito doteraz vykonávanými, a teda ako Svätá stolica, tak aj nástupnícke štáty stratili možnosť dovoľávať sa právnej úpravy pred rokom 1918. Keďže ani zákonom č. 11/1918 Sb. o zriadení štátu československého nedošlo k recepcii a teda k prevzatíu konkordátu z roku 1855 do právneho poriadku ČSR, súd dospel k záveru, že aj napriek čl. 31. konkordátu nebol majetok (hnuteľný a nehnuteľný) vložený do Uhorského náboženského fondu majetkom rímskokatolíckej cirkvi, ale bol majetkom patriacim výsostne iba fondu (základiny) ako takého (aj keď mohol mať pôvod v zrušených cirkevných reholiach a rádoch) s tým, že bol spravovaný štátom (od roku 1867 uhorským ministerstvom náboženstva a verejného vzdelávania) na prospech cirkvi a iných charitatívnych cieľov.

1.5. Pokiaľ ide o existenciu Náboženského fondu od roku 1918 a jeho činnosť do roku 1938, kedy došlo k uzavretiu kúpnopredajnej zmluvy, tá bola priamoúmerne závislá od politickej a náboženskej klímy v podmienkach štátu. Dá sa povedať, že rímskokatolícka cirkev na čele so Svätým stolcom bola veľkým politickým a náboženským podporovateľom Habsburgovcov vrátane jej ríše (1526-1918), a preto logicky prijímala rozpad c. a k. monarchie dňa 11. 11. 1918 s veľkou nevôľou. Nástupnícke demokratické štáty, vrátane Československa na oplátku taktiež zaujali opatrný postoj k Svätému stolcu. Napätia súviseli najmä s tým, že územná organizácia jednotlivých uhorských arcibiskupstiev (Ostrihomské, Jágorské) a biskupstiev, ktoré zasahovali do územia Československa sa nezhodovala s budúciimi hranicami Československého štátu. Zo strany politických predstaviteľov Československa (Y.A. S., D. G., I. Š.) bolo neakceptovateľné, aby boli územia jednotlivých biskupstiev a diecéz spravované zo zahraničia (Rakúsko, Maďarsko). K tomu sa pridala aj otázka, za akých podmienok bude cirkev v Československu nakladať s majetkom na území novovzniknutej republiky. Keďže vytýčenie medzinárodných hraníc bolo definitívne schválené medzinárodným spoločenstvom až dňa 04. 06. 1920 (Y.), československá vláda prostredníctvom ministra s plnou mocou pre správu Slovenska (I. Š.)

začala pre územie Slovenska od roku 1919 s vydávaním jednotlivých nariadení, ktoré sa dotýkali aj pravidiel nakladania s majetkom cirkvi, a taktiež s majetkom bývalého Uhorského náboženského fondu. Napr. dňa 20. 05. 1919 bolo vydané Nariadenie č. 102/1919 (č. l. 316-317), v zmysle ktorého všetky verejné základiny (Náboženský, Študijný a iné), ktorých správu doposiaľ vykonával štát, bude zastupovať Generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave (§ 1). Rozsah pôsobnosti, ktorý bol ustanovený nariadením bývalého uhorského kráľovského ministra náboženstva a verejnej výučby č. 10.165/1867 pre správu verejných základín (Kőzalapítványi kir. ügygazgatóság) ustanovený, prevezme Generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave (§ 2). Dňa 11. 08. 1919 bolo vydané Nariadenie č. 132/1919 zo (č. l. 331), v zmysle ktorého všetky majetky hnutelné i nehnuteľné patriace arcibiskupstvu ostrihomskému, biskupstvu nitrianskemu, spišskému, bansko-bystrickému, kapitule ostrihomskej, vácovskej, základiny náboženstva a výučby, seminára ostrihomského a peštianskeho, benediktínov panónskych, opátstva lekirského, jásovského a zircského sa dávajú pod zátvor (arch.: práv. opatrenie, ktorým sa majiteľovi majetku zabráňuje voľne ním disponovať), nakoľko sa nachádzajú na území Slovenska (§1). Všetky ostatné majetky a základiny rímskokatolíckej cirkvi, ktoré spravujú i teraz rímskokatolícki biskupovia, preláti, kapituly a kláštory na území Slovenska, dávajú sa pod dozor Centrálnej komisie rímskokatolíckych majetkov pre Slovensko (§ 2, § 3). Isté uvoľnenie vzťahov medzi Československým štátom a Svätou stolicou nastalo v roku 1921. Po dohode so Svätou stolicou boli dňa 13. februára 1921 v Nitre vysvätení prví traja slovenskí biskupi, v období medzivojnovnej republiky, a to Z. I. (Spišská diecéza), H. H. (Nitrianska diecéza) a S. G. (Banskobystrická diecéza). Dňa 01. 11. 1923 (č. l. 343) vydal minister s plnou mocou pre správu Slovenska Nariadenie č. 8544, na základe ktorého došlo k zrušeniu Centrálnej komisie rímskokatolíckych majetkov pre Slovensko a k ustanoveniu Likvidačnej komisie, ktorej predsedu a ďalších členov vymenovalo ministerstvo školstva a národnej osvety (vyhl. č. 8545 zo dňa 26. 10. 1923). Z hľadiska historického charakteru základín osvedčuje správa Likvidačnej komisie pre správu cirkevných majetkov na Slovensku, zriadená pri referáte Ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave zo dňa 14. 01. 1927, ktorá sumarizuje historický vývoj základín (fondov), pričom v správe sa okrem iného odvoláva na nález Najvyššieho správneho súdu zo dňa 22. 03. 1922 pod č. 4050, avšak s tým, že čo sa týka účelového majetku cirkevného viazaného nemožno priznávať, že by týmto bolo rozhodnuté aj pokiaľ sa týka práve predmetných a v pôvodnom Uhorskom zákonodarstve súhrnne verejnozákadinným pojmom označeným fondovým majetkom. Majetky Náboženskej, Študijnej a Univerzitnej základiny povahovej, ani po stránke historickej, ani po stránke formálnej a účelovej, nie sú účelovým majetkom cirkevným, ale verejnoprospešným a verejno-účelovými základinami. Napätia medzi Svätou stolicou, ktorú na území ČSR od roku 1923 zastupoval apoštolský nuncius Z..D.. P. S. a československou vládou vyvrcholili náhlým odchodom apoštolského nunciaz Prahy dňa 06. júla 1925 a to potom, ako sa pod dohľadom prezidenta T.G. Masaryka schválil pamätný deň upálenia Jána Husa zákonom č. 65/1925 Sb. o sviatkoch a pamätných dňoch Československej republiky. Ďalším výrazným medzníkom vzťahov medzi Svätou Stolicou a Československou republikou predstavovalo uzavretie medzinárodnej zmluvy pod názvom Modus vivendi v roku 1927, s platnosťou od 02. 02. 1928, vyhlásenej v Zbierke zákonov a nariadení štátu Československého dňa 06. 10. 1937 (č. l. 354). Na základe tohto aktu práva došlo k urovnaniu ohľadom úpravy hraníc cirkevných provincií a vymenovania biskupov. Československo týmto krokom opätovne nadviazalo diplomatické vzťahy so Svätou stolicou, ktoré boli prerušené od roku 1925. Svätá stolica a československá vláda sa predovšetkým dohodli na úprave hraníc jednotlivých diecéz tak, aby korešpondovali s československou štátnou hranicou (čl. I Modus vivendi). Súčasne sa obe stranami dohodli na tom, aby nútená správa cirkevných hnutelných a nehnuteľných majetkov bola dočasná do okamihu uzavretia dohody o vytvorení nových hraníc jednotlivých diecéz a ich financovaní s tým, že táto správa sa bude vykonávať pod predsedníctvom episkopátu príslušného územia (čl. II Modus vivendi), k čomu došlo až v roku 1937, vydaním pápežskej buly „Ad ecclesiastici regiminis incrementum“ zo dňa 02. 09. 1937, ktorou boli uvedené do súladu hranice jednotlivých diecéz s hranicami štátnymi s výnimkou severovýchodných hraníc ČSR, kde sa ponechal doterajší stav. Uzavretie medzinárodného aktu Modus vivendi v roku 1927 dalo podnet k tomu, aby sa súčasťou Likvidačnej komisie pre správu verejnozákadinných majetkov na Slovensku (do správy ktorej patrili aj Náboženský a Študijný fond) kooptovali aj zástupcovia rímskokatolíckej cirkvi. Konkrétne z listinného dôkazu na č. l. 240-243 vyplýva, že z dôvodu uskutočňovania pozemkovej reformy na cirkevných majetkoch, spravovaných Likvidačnou komisiou pre správu cirkevných majetkov na Slovensku v

Bratislave, bola na schôdzi ministerskej rady, konanej dňa 10. mája 1929 vzatá na vedomie správa ministra zahraničných vecí, podľa ktorej boli s poukazom na čl. II Modus vivendi pribratí do doterajšej úradníckej Likvidačnej komisie pre správu niektorých cirkevných majetkov na Slovensku nielen zástupcovia štátu, t. j. ministerstva zahraničných vecí, resp. ministerstva školstva a národnej osvety, ale aj zástupcovia cirkvi (epiškopátu), pod vedením spišského biskupa Z. I. a ďalších zástupcov z jednotlivých diecéz s tým, že kompetencie biskupského zboru v rámci Likvidačnej komisie boli tieto: 1./ dozor nad bežným hospodárením cirkevných statkov, uskutočňovaným Likvidačnou komisiou, 2./ rozhodovanie o všetkých veciach hospodárenia, ku ktorým je podľa platných predpisov potrebný predchádzajúci cirkevný súhlas, 3./ rozhodovanie vo všetkých administratívnych veciach zásadného charakteru (napr. mimoriadne investície väčšieho objemu). Splnomocnený zástupca biskupského zboru predsedal jednotlivým zhromaždeniam Likvidačnej komisie, ktoré sa mali konať pravidelne, každé dva až tri mesiace. Ďalšie uvoľňovanie vzťahov medzi štátom a cirkvou pokiaľ ide o správu a nakladanie s cirkevným majetkom a s majetkom verejných fondov (Náboženský, Študijný) predstavovalo vydanie Nariadenia vlády ČSR č. 204/1937 zo dňa 02. 09. 1937 (č. l. 351), na základe ktorého došlo k zrušeniu zátvoru cirkevného majetku a verejných fondov a dozoru nad cirkevným majetkom, ktoré boli predtým nariadené ministrami s plnou mocou pre správu Slovenska (t.j. pokiaľ ide o nariadenia č. 132/2019 zo dňa 11. 08. 1919, č. 158/1919 zo dňa 31. 10. 1919, č. 7/1921 zo dňa 19. 02. 1921 a č. 30/1921 zo dňa 14. 10. 1921). Z uvedenej analýzy vyplýva, že pokiaľ ide o správu a nakladanie s majetkom bývalého Uhorského náboženského fondu, tak po roku 1918 prevzal správu majetku verejných fondov (t. j. Náboženského, Študijného), resp. náboženských základín bez pochybností Československý štát. Na území Slovenska vykonával štát správu náboženského fondu prostredníctvom ním určených orgánov (t.j. postupne prostredníctvom Generálneho finančného riaditeľstva v Bratislave v roku 1919, následne prostredníctvom Centrálnej komisie od roku 1919 do roku 1923 a neskôr prostredníctvom Likvidačnej komisie od roku 1923, ktorá pod vedením ministerstva školstva a národnej osvety dňa 02. 06. 1938 uzavrela kúpnopredajnú zmluvu, ktorej predmetom bolo aj prevod vlastníckeho práva k parc. č. 2764. Pokiaľ ide o dispozičné právo rímskokatolíckej cirkvi na území Slovenska nakladať s vlastným majetkom, tak po roku 1918 bolo značne obmedzené (doslova bolo dané nariadením ministra s plnou mocou pre správu Slovenska č. 132/2019 zo dňa 11. 08. 1919 pod „zátvor“). Istý posun v nakladaní s cirkevným majetkom pre cirkev znamenalo prijatie aktu Modus vivendi v roku 1927 a vydanie pápežskej buly „Ad ecclesiastici regiminis incrementum“ zo dňa 02. 09. 1937, ktorou boli uvedené do súladu hranice jednotlivých diecéz s hranicami štátnymi s výnimkou severovýchodných hraníc ČSR, kde sa ponechal doterajší stav. Pre toto konanie je však podstatná skutočnosť, v zmysle ktorej majetok Slovenského náboženského fondu v období od roku 1918 do roku 1938 nebol majetkom rímskokatolíckej cirkvi, ale naďalej ostal majetkom Slovenského náboženského fondu ako takého (podobne ako v prípade Uhorského náboženského fondu do roku 1918). Správcom majetku Slovenského náboženského fondu bol v uvedenom období výsostne štát prostredníctvom ním určených inštitúcií (Generálne finančné riaditeľstvo v Bratislave, Centrálna komisia, Likvidačná komisia) s tým, že až po uzavretí Modus vivendi v roku 1927 začala participovať na správe majetku Slovenského náboženského fondu katolícka cirkev a to kooptovaním členov biskupského zboru do Likvidačnej komisie pre správu verejnozákladinných majetkov na Slovensku. Likvidačná komisia do dňa uzavretia kúpnopredajnej zmluvy (t.j. 02. 06. 1938) postupovala pod vedením ministerstva školstva a národnej osvety. Činnosť epiškopátu v rámci Likvidačnej komisie sa obmedzovala iba na to, aby hospodárenie s majetkom Slovenského náboženského fondu bolo súladné s cieľmi katolíckej cirkvi. Z uvedeného tak vyplýva, že participovanie cirkvi na správe Slovenského náboženského fondu nemôže mať automaticky za následok právne nástupníctvo cirkvi po tomto fonde. Taktiež majetkový substrát verejného fondu (Náboženský, Študijný, Univerzitný) v období od roku 1918 do roku 1938 nemožno automaticky považovať za imanie katolíckej cirkvi.

1.6. 38. Ohľadom činnosti Slovenského náboženského fondu v období od roku 1938 do roku 1959 súd zistil, že od roku 1938 do roku 1945 bola Likvidačná komisia zrušená a jej funkciu prevzala novozriadená päťčlenná „Správna rada verejnozákladinných majetkov na Slovensku“. Po oddelení základinných majetkov od cirkevných sa postupne oddeľovala aj agenda Verejných základín od Správy cirkevných majetkov. Na základe oznámenia č. 7.130/46-prez. zo dňa 14. 11. 1946 Povereníctvo školstva a osvety (Centrálna správa verejnozákladinných majetkov) potvrdilo, že majetky Slovenskej študijnej základiny, Slovenskej univerzitnej základiny, Slovenskej náboženskej základiny, Školskej štipendijnej základiny Jána Pálffyho v Pezinku, školskej štipendijnej základiny Jána Pálffyho v Častej

slúžia verejným sociálnym, študijným a kultúrnym cieľom. Z obsahu listu č. 7804/46 zo dňa 22. 11. 1946 vyplýva, že Náboženská študijná a Univerzitná základina ako majetok štátu a jeho fondov v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 134/1946 Sb. Zákon o dávce z majetkového prírústku a o dávce z majetku, nepodliehajú prihlasovacej povinnosti podľa cit. zákona. Výhláškou povereníctva školstva a osvety č. 1964, č. 7200/46-prez, bola zrušená Centrálna správa verejnozákadinných majetkov v Bratislave dňom 30. 11. 1946 a dňom 01. 12. 1946 agendu a pôsobnosť prevzalo Povereníctvo školstva a osvety - odbor pre správu základín. Z listu Povereníctva školstva a osvety, odbor pre správu základín v Bratislave č. 1700/1948 zo dňa 27. 02. 1948 vyplýva, že Náboženská základina je spravovaná štátom, preto by mala byť vyňatá z revízie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. Z listu Povereníctva školstva a osvety, odbor pre správu základín v Bratislave potvrdenie č. 5365/1948 zo dňa 28. 06. 1948 vyplýva, že na pozemky Študijnej základiny, Univerzitnej základiny, Náboženskej základiny, Študijnej základiny Jána Pálffyho a Školskej štipendijnej základiny Jána Pálffyho sa nevzťahuje zákon č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme. Z listu Povereníctva školstva a osvety, odbor pre správu základín v Bratislave rozhodnutie č. 5455/1948 zo dňa 25. 06. 1948 vyplýva, že verejné základiny sú vyňaté z novej pozemkovej reformy. Z obsahu vyhlášky Štátneho úradu pre cirkevné veci č. 351/1950 Zb. o prevzatí správy niektorých majetkových podstát náboženským fondom (č. l. 66) vyplýva, že Náboženský fond prevezme správu majetkových podstát rádov a kongregácií, ktoré neslúžia rehoľným účelom (§ 1). Výnosy plynúce z týchto majetkových podstát ostávajú zachované pre náboženské účely rímskokatolíckej cirkvi, a použijú sa najmä k úhrade osobných a vecných potrieb rádov a kongregácií. Z obsahu vyhlášky Štátneho úradu pre cirkevné veci č. 352/1950 Zb. o Náboženskom fonde (č. l. 66) vyplýva, že Náboženské fondy český a moravsko-sliezsky a Náboženská základina na Slovensku sa zlučujú v jediný náboženský fond, ktorý spravuje Štátny úrad pre cirkevné veci. Z návrhu na prijatie uznesenia kolégia Slovenského úradu pre veci cirkevné (č. l. 1208-1210) vyplýva, že uvedený orgán po prejednaní správy o priebehu likvidácie a hospodárenia Slovenského náboženského fondu na základe pripomienok prijal toto uznesenie: I/ Likvidácia SNF bude prevedená v zásade doterajším spôsobom a organizáciou práce SNF a za zachovania terajšieho stavu zamestnancov do 31. 12. 1957. Toto rozhodnutie sa prijíma z dôvodu nutnosti zosúladenia postupu likvidácie Náboženskej matice v Prahe. Z tohto dôvodu uvedený orgán uložil Slovenskému náboženskému fondu likvidáciu nehnuteľného majetku darovaním a predajom s uprednostnením socialistického sektoru, ďalej postup pokiaľ ide o likvidáciu pohľadávok, ďalej pokiaľ ide o zostavenie účtovnej evidencie s tým, že Slovenský náboženský fond zostaví počiatočnú bilanciu ku dňu prevzatia majetku rehoľi a kongregácii do správy, z ktorej bude jasné, aký majetok a v akej hodnote bol od jednotlivých kláštorov prevzatý a to v termíne do 31. 10. 1957 s tým, že záverečná uzávierka Slovenského náboženského fondu bude zostavená tak, aby znej bolo jasné, aký majetok bol prevzatý od jednotlivých kláštorov, ako bolo s týmto majetkom naložené a aké príjmy a výdavky mal Slovenský náboženský fond so správou a likvidáciou tohto majetku. Z oznámenia Povereníctva školstva a kultúry zo dňa 10. 02. 1959 (č. l. 1256-1258, 1260) vyplýva, že uvedený orgán po dôkladnom zvážení veci vyhovel návrhu Slovenského náboženského fondu zo dňa 21. 12. 1958 v tomto rozsahu, že súhlasí, aby na ukončenie zvyšných likvidačných prác boli ponechaní i naďalej v pracovnom pomere Slovenského náboženského fondu a to pán. D. Š. a pani E. E., a súčasne súhlasí, aby odborné účtovné práce boli vykonávané externým účtovníkom a v čase bezpodmienečne nutnom k ich vykonaniu s tým, že úplné ukončenie likvidácie vrátane nezlikvidovanej časti základného majetku Slovenského náboženského fondu musí byť vykonané do 30. 06. 1959 s tým, aby Slovenský náboženský fond predložil správu o priebehu končiacich sa likvidačných prác ku dňu 31. 03. 1959, z ktorej bude vidno, ktoré práce bude ešte potrebné vykonať po tomto termíne. Ako bolo ďalej naložené s verejnými základinami svedčí inventár verejných základín založený v Štátnom ústavnom archíve SSR, spracovaný Š. Y. a Z. W. v Bratislave v roku 1975, kde sa sumarizuje vývoj správy verejných základín z rokov 1919 až 1954, kde sa zároveň konštatuje, že z dôvodu zabezpečenia kontinuity a riadneho hospodárenia nová štátna správa prostredníctvom Cirkevného referátu pri ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska zriadila na týchto majetkoch na jar v roku 1919 dočasné trojčlenné kuratória. Ich úlohou bolo zistiť konečný stav beneficíí a dbať o zachovávanie ich účelom majetkovej podstaty. Takto bolo zriadených celkovo päť kuratorií a keďže ich činnosť nebola dostatočná minister s plnou mocou pre Správu Slovenska na základe § 14 zák. č. 64 Zbierky zákonov zo dňa 10. 12. 1918 uvalil na všetky majetky okrem iného aj základín na území Slovenska nútený štátny dozor a zriadil Centrálnu komisiu pre správu rímskokatolíckych cirkevných majetkov na Slovensku, ktorá do správy postupne prevzala

majetkové komplexy s tým, že táto Centrálna komisia bola zrušená nariadením ministra s plnou mocou pre Správu Slovenska ku dňu 01. 11. 1923 a jej kompetencie boli prenesené na Likvidačnú komisiu pre správu cirkevných majetkov na Slovensku zriadenú pri Referáte ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave s tým, že na základe úpravy pomerov medzi Československým štátom a cirkvou reprezentovanou Vatikánom (Modus vivendi) cirkevné majetky maďarských cirkevných ustanovizní na území Slovenska prešli do správy apoštolského administrátora v Trnave, ktoré pre ich správu zriadil tzv. Ústrednú správu Dr. Pavla Jantauscha niektorých cirkevných majetkov na Slovensku. Pod správou Likvidačnej komisie zostali len majetky verejných základní, pre ktoré bola zriadená ústredná správa pod názvom „Centrálna správa verejnozákladinných majetkov v Bratislave“. Pred rozbitím Československej republiky v roku 1939 pod správou Likvidačnej komisie podliehali majetky Náboženského fondu, Študijného fondu, a majetok Univerzitného fondu.

1.7. Z dokazovania vyplýva, že v dôsledku politického a spoločenského vývoja v 50-tych rokoch minulého storočia mohlo dôjsť k utlmeniu činnosti Slovenského náboženského fondu, resp. k zániku fondového života ako takého. Z dokazovania však nevyplýva, že by určitým aktom práva došlo zo strany štátu alebo ním určeného štátneho orgánu k zrušeniu alebo k zániku Slovenského náboženského fondu ako subjektu práva. Žalobca a ani žalovaný nepredložili súdu žiaden relevantný dôkaz o zániku Slovenského náboženského fondu, či už legislatívneho charakteru (napr. zákon, vyhláška, nariadenie), administratívneho charakteru (rozhodnutie príslušného štátneho orgánu) alebo v zmysle judikatúry najvyšších súdnych autorít. Pokiaľ ide o rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (2 Cdo 201/2009, 1 Cdo 247/2006, atď.), tieto zhodne uvádzali, cit.: „... fondový život tu (na Slovensku) zanikol - došlo k ukončeniu činnosti fondu ... za situácie, keď na Slovensku už nepôsobí náboženská základina (fond), ktorej majetok bol priamo zviazaný s rímskokatolíckou cirkvou (pôvodom aj účelom) ...“, pričom uvedené závery najvyššieho súdu odkazovali na:

- 1./ odborný článok Oldřicha Pejša „K historickým souvislostem existence náboženské matice u nás“, in Čtyřicet let církevních zákonů v Československu, Sekretariát vlády ČSR pro věci církevní, Praha, 1989,
- 2./ nález Ústavného súdu Českej republiky z 3. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 189/02,
- 3./ rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 2. 11. 2006 č.k. 5 A 35/2002-73.

1.8. S poukazom na historický, politický a spoločenský paralelný vývoj Náboženskej matice v Českej republike a na Slovensku, súd v tomto konaní dospel k záveru, že Slovenský náboženský fond (ktorý v roku 1938 nadobudol spornú nehnuteľnosť) po právnej stránke nemohol na Slovensku do roku 1989 zaniknúť a z tohto dôvodu nemožno považovať rímskokatolícku cirkev po roku 1989 za právneho nástupcu Slovenského náboženského fondu najmä z týchto dôvodov:

1./ Z odborného článku S.. K. G. vyplýva nasledovné: „Ustanovení § 14 zákona č. 218/1949 Sb., které rušilo všechny předpisy upravující právní poměry církví a náboženských společností, se existence náboženských fondů nedotklo. I nadále tedy zůstal zachován český náboženský fond (česká náboženská matice) a moravskoslezský náboženský fond (moravskoslezská náboženská matice). Nová právní úprava jim však odebrala dosavadní práva a povinnosti a především je zbavila příjmů a výdajů, protože právní úprava těchto příjmů a výdajů byla derogačním ustanovením § 14 zrušena. Za této situace byly náboženské fondy paralyzovány ve své činnosti a Státní úřad pro věci církevní (dále jen SÚC), který převzal podle § 3 zákona č. 217/1949 Sb. dozor nad fondy a jejich ústřední správu, hledal vhodnou cestu pro jejich zrušení. Názor, že náboženské fondy zanikly účinností zákona č. 218/1949 Sb., byl odmítnut, protože pro něj v dikci generálního zrušovacího ustanovení paragrafu 14 tohoto zákona nelze nalézt oporu, neboť toto ustanovení vylučuje tak extenzivně pojatý výklad úmyslu zákonodárce. Náboženské fondy nešlo likvidovat ani podle § 39 zákona č. 280/1948 Sb., spolu se zeměmi a zemskými fondy, neboť zemské národní výbory byly pouze správci majetku náboženských fondů a fondy samotné nebyly za fondy zemské považovány. Nakonec se dospělo k tomu, že k jejich zrušení je oprávněn přímo SÚC. Tehdy se tvrdilo, že kabinetní listy císaře Josefa II., jimiž byly fondy zřízeny, jsou výnosy moci zeměpanské vládní a správní a nikoliv moci zákonodárné, což mělo opravňovat SÚC k jejich zrušení bez výslovného zákonného zmocnění. Ke zrušení náboženských fondů sice nakonec nedošlo, ale 8. 6. 1950 byla uveřejněna v Úředním listě vyhláška SÚC č. 352 z 31. 5. 1950, která sloučila Náboženské fondy český a moravskoslezský a Náboženskou základinu na Slovensku v jediný náboženský fond. Za této situace se v červnu 1950 utvořil Náboženský fond v Praze, který se stal právním nástupcem sloučeného českého náboženského fondu a moravskoslezského náboženského fondu. Pro Náboženský fond v Praze vydal SÚC 11. 11. 1950 Statut pod č. j. 3/166-13/50. Tento náboženský fond nesl od 10. 7. 1951 název

Náboženská matice v Praze. Je tedy nepochybné, že byla zachována plná právní kontinuita obou náboženských fondů a pozdější Náboženské matice. V letech 1955-1989 tedy Náboženská matice převáděla darovacími smlouvami bezplatně majetek řádů a kongregací na československý stát s odvoláním na vyhlášku č. 351/1950 Ú.l., a úřední sdělení č. 158/1951 Ú.l.(II.);

2./ názor K. G. o kontinuálnej činnosti Náboženského fondu v Československu v rokoch 1955 až 1989 a o tom, že v päťdesiatych rokoch minulého storočia bola zachovaná plná právna kontinuita nielen Náboženského fondu českého a moravskosliezskeho, ale ja právna kontinuita Slovenského náboženského fondu podporuje aj právny názor Okresného súdu Trenčín, vyjadrený v rozsudku sp. zn. 20C/102/2006 zo dňa 29. 04 2015, ktorý bol potvrdený Krajským súdom v Trenčíne (sp. zn. 6Co/856/2015), podľa ktorého nebolo nijakým spôsobom preukázaný zánik Študijného fondu ako subjektu práva, ak existoval majetkový substrát takejto základiny,

3./ v čase vydania Notárskej zápisnice dňa 17. 12. 1996 č. N72/96, N z 45/96 spísanej notárkou JUDr. Dalmou Nürnbergerovou, bol posledným vlastníkom evidovaným v katastri nehnuteľností Slovenský náboženský fond (č. l. 83), pričom podľa výpisov identifikácie parciel (č. l. 53, 55) bola v čase vydania notárskej zápisnice v roku 1996 Slovenská národná rada, resp. Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky iba užívateľom (nájomcom) parc. č. 2764,

4./ Poverenie štátu školstva a kultúry v čase likvidácie Slovenského náboženského fondu v päťdesiatych rokoch minulého storočia oznámením zo dňa 10. 02. 1959 (č. l. 1256-1258, 1260) dalo súhlas fondu, aby na ukončenie zvyšných likvidačných prác boli ponechaní i naďalej pracovnom pomere tohto fondu pán D. Š. a pani E. E.Á. Súčasne uložilo fondu pokyn, aby úplné ukončenie likvidácie vrátane nezlikvidovanej časti základného majetku fondu bolo vykonané do 30. 06. 1959. Následne mal Slovenský náboženský fond predložiť povereniu štátu správu o priebehu končiacich sa likvidačných prác ku dňu 31. 03. 1959, z ktorej malo byť zrejmé, ktoré práce bude ešte potrebné vykonať po tomto termíne.

1.9. V tejto súvislosti neboli súdu doručené zo strany Štátneho archívu v Bratislave (č. l. 1024-1260) žiadne dôkazy o prevode vlastníckeho práva k pozemku parc. č. 2764 ako nezlikvidovanej časti základného majetku Slovenského náboženského fondu (napr. kúpnu zmluvou, darovacou zmluvou) na iný subjekt práva.

1.10. Z dokazovania vyplýva, že aj keď v päťdesiatych rokoch minulého storočia dochádzalo k postupnej likvidácii majetku patriaceho Slovenskému náboženskému fondu, resp. majetku, ktorý mal náboženský fond iba vo svojej správe (t.j. majetok štátom zrušených a násilne likvidovaných mužských rádov a reholí na základe akcie K - Kláštor zo dňa 13. 04. a 14. 04. 1950, resp. majetok štátom zrušených a násilne likvidovaných ženských rádov reholí na základe akcie R zo dňa 29. 08. 1950), ani v roku 1959 nedošlo k úplnému zániku fondového života na Slovensku, keďže i naďalej bolo potrebné podľa pokynov poverenia štátu školstva a kultúry, aby Slovenský náboženský fond prostredníctvom svojich zamestnancov spravoval štátom zverený majetok, za účelom jeho ďalšej likvidácie (odpredaj a darovanie tohto majetku prioritne subjektom pôsobiacim v socialistickom sektore). Ako aj uviedol S.. K. G.Č., v rokoch 1955 až 1989 dochádzalo k ďalším prevodom majetku, ktorý bol v správe náboženského fondu. Súd sa preto nemohol stotožniť so závermi Najvyššieho súdu SR v rozsudku sp. zn. 2 Cdo 201/2009 zo dňa 30. 11. 2010. Slovenský náboženský fond mal vo svojom majetkovom substráte pozemok parc. č. 2764 s tým, že jeho užívateľom sa stala Slovenská národná rada a neskôr Kancelária Slovenskej národnej rady. Keďže ani Štátny archív v Bratislave nepredložil súdu relevantný dôkaz o zániku Slovenského náboženského fondu v päťdesiatych rokoch minulého storočia a ani dôkaz o ukončení likvidácie nezlikvidovanej časti základného majetku Slovenského náboženského fondu (viď pokyn poverenia štátu školstva a kultúry zo dňa 10. 02. 1959), súd v nadväznosti na zistenie notárky JUDr. Dalmy Nürnbergerovej zo dňa 17. 12. 1996 (t.j. posledný zápis vlastníckeho práva k danej pozemkovo-knižnej vložke pod B1 a B2 je v prospech Slovenského náboženského fondu ústredie v Bratislave zo dňa 21. 09. 1938) dospel k záveru, že fondový život päťdesiatych rokoch minulého storočia pokiaľ ide o Slovenský náboženský fond nemohol úplne zaniknúť, nakoľko sa likvidačnej komisii Slovenského náboženského fondu nepodarilo previesť vlastnícke právo k pozemku parc. č. 2764 na iný subjekt.

1.11. Pokiaľ ide o otázku právneho nástupníctva rímskokatolíckej cirkvi, vzhľadom na zachovanie právnej kontinuity Slovenského náboženského fondu po roku 1989 na Slovensku (viď Študijný fond - rozsudok Krajský súd v Trenčíne sp. zn. 5Co/376/2013 z 25. 06. 2014, rozhodnutie Ústavného súdu SR

č. III. ÚS 139/2016-17 zo dňa 15. 03. 2016, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/856/2015, resp. kontinuita Náboženskej matice v Českej republike) sa rímskokatolícka cirkev na Slovensku nemohla stať právnym nástupcom Slovenského náboženského fondu.

1.12. Majetok Uhorského náboženského fondu a po roku 1918 Slovenského náboženského fondu vlastnícky patril vždy náboženskému fondu, ktorý bol samostatnou právnickou osobou, verejným fondom, pričom tento fond (základina) bol odlišný od rímskokatolíckej cirkvi a nebol ani jej právnickou osobou. Ani po uzatvorení Modu vivendi v roku 1927 neprešla správa Náboženskej základiny do rúk rímskokatolíckej cirkvi. Majetky verejnoprávných základín (vrátane Náboženského fondu) dostali osobitnú ústrednú správu, ktorá od roku 1935 začala pôsobiť ako Centrálna správa verejnozákladinných majetkov v Bratislave. S poukazom na ust. § 18 ods. 1, ods. 2 písm. b) v spojení s § 854 Občianskeho zákonníka je potom potrebné Slovenský náboženský fond považovať za právnickú osobu, ktorá má spôsobilosť mať práva a povinnosti. Skutočnosť, že Slovenský náboženský fond mal spôsobilosť mať práva a povinnosti potvrdzuje aj fakt, že bol zapísaný ako vlastník predmetných pozemkov v pozemkovej knihe.

1.13. Z obsahu rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu Československej republiky č. 16643/24 zo dňa 01. 10. 1924 vyplýva, že cirkevný majetok bol a je majetkovou podstatou sui generis, ktorá slúži výhradne účelom konfesným a na ktorú platné právo nenazerá inak ako na predmet istej starostlivosti a dozoru štátnych orgánov, správa majetku cirkevného je v rukách kléru a vplyv štátnej moci sa obmedzuje na intenzívny dozor a zákazy voľného nadobúdania, scudzenia a zabavenia cirkevných statkov. Podľa rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu Československej republiky č. 9720/25 zo dňa 25. 06. 1925 cirkevným majetkom, imaním (bona ecclesiastica) rímskokatolíckej cirkvi sa má rozumieť súbor vecí a práv majúcich majetkovú cenu, ktoré patriac cirkvi sú trvale spojené s niektorým cirkevným ústavom a slúži účelom cirkvi. Z uvedených rozhodnutí ako aj z oboznámených kánonov Kódexu kanonického práva možno uzavrieť, že cirkevným majetkom je taký majetok, ktorý patrí celej rímskokatolíckej cirkvi, Apoštolskému stolcu alebo nejakej cirkevnej právnickej osobe, ide o majetok, ktorý slúži výhradne účelom rímskokatolíckej cirkvi, a jeho správa je v rukách rímskokatolíckej Cirkvi, pričom z hľadiska štátu je len predmetom istej starostlivosti a dozoru štátnych orgánov. Žiadna z uvedených podmienok v súvislosti s majetkovým substrátom verejného fondu (Náboženského, Študijného, Univerzitného) nebola splnená.

1.14. Súd prvej inštancie sa po vykonanom dokazovaní v tejto veci nestotožnil ani so závermi Najvyššieho súdu SR v rozsudku sp. zn. 1Cdo/247/2006 zo dňa 25. 08. 2008, na ktoré poukázal žalobca. Najvyšší súd SR v citovanom rozhodnutí riešil obdobnú skutkovú situáciu, keď v pozemkovej knihe bola zapísaná Študijná základina ako vlastník nehnuteľností, ktorých vydania sa domáhala rímskokatolícka cirkev podľa zákona č. 282/1993 Z. z., pričom okresný a krajský súd posúdili Študijnú základinu ako samostatnú právnickú osobu, ktorá nebola organizačnou súčasťou rímskokatolíckej cirkvi, a z toho dôvodu nepovažovali rímskokatolícku cirkev za oprávnenú osobu v zmysle zákona č. 282/1993 Z. z. Najvyšší súd SR uzavrel, že pre posúdenie, či žalobca je alebo nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 282/1993 Zb. nie je podstatnou samotná skutočnosť, že Študijná základina netvorila súčasť hierarchického zriadenia cirkvi. Pri výklade pojmu oprávnenej osoby pre účely zákona nemožno obísť, aký bol pôvod, účel a ciele uvedeného fondu a zároveň stav, že ukončením jeho činnosti sa zmaril účel a ciele fondu bezprostredne zviazané s rímskokatolíckou cirkvou, t.j. že krivda spáchaná na tomto fonde predstavovala priamu krivdu voči cirkvi, ktorú napraviť nepochybne sledoval zámer zákona č. 282/1993 Zb. Za plne súladné s účelom a zmyslom zákona preto je, aby v takomto prípade za oprávnenú osobu bola považovaná rímskokatolícka cirkev v SR. Z dokazovania v tejto právnej veci však vyplýva, že majetok Slovenského náboženského fondu, t.j. parc. č. 2764 nepatrí pôvodne rímskokatolíckej cirkvi, ale šlo o pozemok, na ktorom sa nachádzala Stará vinárska škola s tým, že na základe kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 02. 06. 1938 mal pozemok slúžiť pre potreby vybudovania nového kňazského seminára. Navyše, ako bolo vyššie uvedené, súd sa nestotožňuje s tvrdením najvyššieho súdu o ukončení činnosti Slovenského náboženského fondu a o zániku jeho právnej subjektivity. Z tohto dôvodu súd nezdieľa názor najvyššieho súdu, že ukončením činnosti fondu sa zmaril účel a ciele fondu bezprostredne zviazané s rímskokatolíckou cirkvou. K tomu je potrebné uviesť, že s vydávaním nehnuteľností, ktoré patrili verejným základinám nepočítal ani zákon č. 161/2005 Z. z., podľa ktorého si žalobca uplatnil reštitučný nárok na vydanie pozemku parc. č. 2764 v inom súdnom konaní tunajšieho súdu (sp. zn. 19C/80/2007), pretože z dôvodovej správy k tomuto zákonu vyplýva, že predmetom

vydania nie sú nehnuteľnosti, ktoré boli majetkom verejných základín (školské, univerzitné, náboženské). V dôvodovej správe sa ďalej uvádza, že verejné základiny (tiež nadácie alebo fundácie), tvorili spravidla nehnuteľné majetky, ktoré určil zakladateľ a ktorých výnos slúžil na podporovanie cirkevných inštitúcií a osôb. Keďže v konaní bolo preukázané, že predmetný majetok (t.j. pozemok - parc. č. 2764) nepatrí rímskokatolíckej cirkvi, ani žiadnej jej právnickej osobe a nešlo o cirkevný majetok, ale jednalo sa o vlastníctvo samostatnej právnickej osoby Slovenského náboženského fondu, zapísaného v pozemkovej knihe, žalobca nemôže byť považovaný za oprávnenú osobu v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam.

1.15. Žalobcu, ani inú cirkevnú právnickú osobu, ani rímskokatolícku cirkev nemôže súd pokladať za právneho nástupcu Slovenského náboženského fondu. Menovaná základina mala s rímskokatolíckou cirkvou spoločné len to, že jej majetkový substrát slúžil pre potreby rímskokatolíckej cirkvi. Inak sa však jednalo o samostatnú právnickú osobu s povahou verejného fondu, ktorá nebola nijako s rímskokatolíckou cirkvou zviazaná.

1.16. V konaní nebolo nijakým spôsobom preukázané, že by menovaný fond zanikol. V zmysle Základov všeobecného súkromného práva univerzitného profesora O.. Š. X. základina zanikne: 1./ ak zanikne jej účel, najmä splnením alebo tým, že sa jeho splnenie stane raz navždy nemožným, 2./ zánikom majetkového substrátu, 3./ ak sa splní príčina určená zakladateľom, napríklad využil svoje vymienené právo základinu zrušiť, alebo uplynul čas alebo nastala rozvázovacia podmienka zakladateľom určená a 4./ základina zanikne ak ju zruší vrchnostenská moc. V konaní nebolo preukázané, že by niektorý z uvedených dôvodov zániku fondu nastal. Podľa uznesenia vlády Československej republiky č. 8 zo dňa 21. októbra 1952 Náboženský fond bol výslovne vyňatý zo zrušenia, ktoré dopadlo na všetky fondy, účelové imania a nadácie v správe ústredných úradov a ich orgánov. Uvažovať by sa dalo o zániku Slovenského náboženského fondu z dôvodu zániku jeho majetkového substrátu. V konaní však bolo preukázané, že ešte v roku 1996 bol ako posledný vlastník parc. č. 2764 evidovaný práve Slovenský náboženský fond. Súdu teda chýbali dôkazy o tom, žeby celý majetkový substrát Štúdijského fondu zanikol, čím by zanikol aj samotný fond a bolo by možné uvažovať o právnom nástupníctve žalobcu.

1.17. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k rovnakým záverom ako Okresný súd Trenčín v konaniach 15C/87/2007 a 19C/87/2007, v zmysle ktorých aj v prípade, ak by sa Slovenský náboženský fond mal pokladať za tzv. zbožnú nadáciu rímskokatolíckej cirkvi, či inú cirkevnú právnickú osobu (čo však súd ako je vyššie uvedené vylučuje), musel by žalobca preukázať jej zánik v zmysle Kódexu kanonického práva, pričom podľa oboznámených kánonov Kódexu kanonického práva cirkevná právnická osoba zaniká, ak ju kompetentná vrchnosť zruší alebo, ak počas sto rokov nevyvíja svoju činnosť. Ani takéto skutočnosti z vykonaného dokazovania nevyplývali. Ani tzv. územný princíp, na ktorý sa odvoláva žalobca a poukazuje naň aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 119/02 zo dňa 24. októbra 2002 nič nemení na závere súdu, že žalobca, ani iná cirkevná právnická osoba, či samotná rímskokatolícka cirkev nie je právnym nástupcom Slovenského náboženského fondu. Uvedený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prvom rade odôvodňoval právne nástupníctvo rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku, pokiaľ ide o majetok vedený v pozemkových knihách na Ostrihomskú, Rábsku či Jágerskú arcidiecézu, či diecézu alebo iný zahraničný právny subjekt rímskokatolíckej cirkvi (hoci nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom sporu boli zapísané v pozemkových knihách ako vlastníctvo Náboženskej základiny) a nie pokiaľ ide o majetok, ktorého vlastníkom bola Náboženská základina. Ani Modus vivendi z roku 1927, ani Apoštolské konštitúcie "Ad ecclesiastici regiminis incrementum" a "Qui divino" nestanovili (a objektívne vzaté ani nemohli stanoviť, keď Náboženský fond v tom čase existoval, vykonával činnosť a bol pod dohľadom a správou štátnych orgánov) právne nástupníctvo po Náboženskej základine, ale len určili obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. O právnom nástupníctve rímskokatolíckej cirkvi, prípadne niektorého jej útvaru po náboženskom fonde vzhľadom na územný princíp by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by tento fond preukázateľne zanikol a z nejakého dôvodu by sa dalo dôvodne domnievať, že jeho právneho nástupcu treba hľadať medzi subjektmi rímskokatolíckej cirkvi.

1.18. S poukazom na vykonané dokazovanie súd prvej inštancie dospel k záveru, že Slovenský náboženský fond, ktorému svedčil zápis vlastníckeho práva v pozemkovej knihe ešte aj v roku 1996, bol od svojho založenia samostatným subjektom práva s vlastnou právnou subjektivitou, nebol ani útvarom

rímskokatolíckej cirkvi, jej právnickou osobou a ani majetok Náboženskej základiny nebol majetkom cirkevným.

1.19. Pokiaľ ide o skutočnosti, uvedené v Notárskej zápisnici č. N72/96, N z 45/96 zo dňa 17. 12. 1996 spísanej notárkou JUDr. Dalmou Nürnbergerovou (č. l. 83-84), vzhľadom na výsledky dokazovania v tomto konaní, súd sa nestotožnil s tvrdením notárky, podľa ktorého na základe vyjadrenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky zo dňa 26. 11. 1996 malo dôjsť k zániku Náboženského fondu v Bratislave. Uvedený názor ministerstva kultúry, ktorý si bez ďalšieho skúmania osvojila notárka a premietla ho do notárskej zápisnice je v absolútnom rozpore so skutkovým stavom, zisteným v tomto konaní. Z dokazovania vyplýva, že Slovenský náboženský fond do roku 1989 nemohol zaniknúť, z dôvodu existencie jeho majetkového substrátu (napr. parc. č. 2764) a neexistencie legitímneho aktu práva, na základe ktorého malo dôjsť k zániku jeho právnej subjektivity.

1.20. Tvrdenie notárky o tom, že majetok Slovenského náboženského fondu prešiel na základe ust. § 4 ods. 3 a § 15 Nariadenia vlády ČSR č. 81/1958 Zb. o správe národného majetku do vlastníctva štátu, v zast. Slovenskou národnou radou je v rozpore s výsledkami dokazovania, zistenými v tomto konaní.

1.21. S poukazom na vyššie uvedené právne názory nemožno prisvedčiť súdnej notárke o legálnom zabratí parc. č. 2764 Československou republikou v období neslobody. Parc. č. 2764 nikdy nebola národným majetkom s tým, že štát v zast. Kanceláriou Národnej rady SR bol vždy iba užívateľom (nájomcom) tejto parcely, zneužívajúc stav neslobody v päťdesiatych rokoch minulého storočia a z dôvodu systematického paralyzovania činnosti nielen rímskokatolíckej cirkvi, ale aj Slovenského náboženského fondu. Koniec koncov, ak by bolo pravdivé tvrdenie o nadobudnutí parc. č. 2764 štátom v zmysle Nar. č. 81/1958 Zb., uvedená skutočnosť by sa už dávnejšie premietla aj do príslušného zápisu do katastra nehnuteľností. V tejto súvislosti je použiteľné aj stanovisko Generálnej prokuratúry zo dňa 20. 05. 1954 č. T 282/54-ZO-33 (č. l. 246), v zmysle ktorého „... majetok cirkvi a náboženských spoločností nie je socialistickým osobným vlastníctvom; cirkevný majetok nebol zoštatnený; vlastníctvo cirkvi, prípadne cirkevných inštitútov trvá a štát na majetok len dozerá ...“. Aj keď v prípade parc. č. 2764 sa nikdy nejednalo o cirkevný majetok, uvedený názor generálnej prokuratúry je možné použiť aj v kontexte odborného článku P. G. na majetok Slovenského náboženského fondu, pokiaľ ide o úvahu o jeho údajnom vyhlásení za národný majetok v zmysle Notárskej zápisnice zo dňa 17. 12. 1996.

1.22. Z tohto dôvodu Kancelária Národnej rady SR a ani jej právny predchodca nemohli s majetkom Slovenského náboženského fondu (t.j. vrátane parc. č. 2764) nakladať ako s vlastným. Ak žalovaný vykonával jeho reálnu držbu a správu, s poukazom na pozemkovoknižný zápis z roku 1996 k parc. č. 2764, ktorý svedčil Slovenskému náboženskému fondu ústredie Bratislava, nemohli byť žalovaný a ani jeho právny predchodca - Slovenská národná rada dobromyseľnými držiteľmi (§ 134 ods. 1, § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

1.23. Zo strany žalobcu nebolo preukázané jeho prvé tvrdenie, žeby Slovenský náboženský fond zanikol a žalobca bol jej právnym nástupcom. V konaní nebola vyvrátená hodnovernosť zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností v prospech Slovenského náboženského fondu ako pôvodného vlastníka. Pokiaľ ide o tvrdenie žalovaného, že predmetom kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 02. 06. 1938 nebol sporný pozemok (parc. č. 2764), ale iba pozemky, uvedené v pozemkovoknižnej vložke č. 1020, súd sa s obranou žalovaného nemohol stotožniť, lebo z obsahu pozemkovoknižnej vložky č. 10867 (č. l. 50) jednoznačne vyplýva, že pozemky, tvoriace obsah pôvodnej pozemkovoknižnej vložky č. 1020 (vrátane parc. č. 2764) boli na základe kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 02. 06. 1938 č. 10317 prenesené do novej pozemkovoknižnej vložky č. 10867. Pokiaľ ide o dohodu medzi Svätou stolicou a Československou republikou tzv. Modus vivendi, žalovaný namietal, že z právneho hľadiska sa nejednalo o medzinárodnú zmluvu a to z dôvodu, že dohodu uzavrela vláda Československá republika bez toho, aby získala samotný súhlas od parlamentu, takže nešlo o všeobecne záväznú normu, resp. medzinárodnú zmluvu, ktorá by riešila všetky otázky týkajúce sa vzťahu štátu a cirkvi. V tejto súvislosti súd zistil, že Modus vivendi medzi Svätým stolcom a Československou republikou bol uzavretý dňa 17. 12. 1927. V januári 1928 bol potvrdený vzájomnou výmenou nót a platnosť nadobudol 2. februára 1928. V Zbierke zákonov a nariadení Československej republiky bol Modus vivendi uverejnený dňa 06. októbra 1937 pod č. 118.672/II-7/37, čím sa stal všeobecne záväznou právnou normou. Z tohto dôvodu súd vyhodnotil námietku žalovaného o právnej nezáväznosti Modusu vivendi ako neopodstatnenú.

1.24. Je nepochybné a v prejednávajúcej veci nesporné, že v prípade Slovenského náboženského fondu sa jedná o samostatnú právnickú osobu s povahou verejného fondu, ktorá nebola nijako s

rímskokatolíckou cirkvou viazaná. Z tohto dôvodu dospel potom súd k tomu záveru, že Slovenský náboženský fond (Náboženská základina, Náboženská matica cirkvi a ani náboženskou spoločnosťou a jeho majetok nebol majetkom cirkevným. Žalobca v konaní nepreukázal dôvod a spôsob nadobudnutia spornej nehnuteľnosti, a taktiež nepreukázal, že by bol právnym nástupcom po Slovenskom náboženskom fonde. Pokiaľ ide o historický pôvod pozemku- parc. č. 2764, ani tento nemožno považovať za cirkevný majetok, nakoľko sa jednalo o pozemok po bývalej Starej vinárskej škole. Žalobca nepreukázal, že by bol pôvodným vlastníkom pozemku- parc. č. 2764, ako v prípade pozemkov, vyplývajúcich z jednotlivých protokolov o delimitácii nehnuteľného majetku jednotlivých arcidiecéz a diecéz, patriaceho rímskokatolíckej cirkvi (č. l. 413-431), preto súd žalobu pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu zamietol.

1.25. Súd je si plne vedomý rozhodnutia Najvyššieho súdu 1MCdo 9/2010. Rovnako sa stotožňuje v plnom rozsahu s konštatovaním Najvyššieho súdu v tom smere, že ratio legis zák. č. 161/2005 Z. z. je aspoň čiastočne potrebné zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd spáchaných na majetku cirkvi a náboženských spoločností, pričom jeho cieľom bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré nestihli uplatniť nárok v lehote určenej zákonom 282/93 Z. z. Rovnako faktom je, že žalobca patrí medzi štátom registrované cirkvi a rovnako sa stotožňuje aj s konštatovaním v tom smere, že Modus vivendi zo 17. 12. 1927 upravil vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou, kde následne boli určené obvody diecézne na území Československej republiky tak, aby sa tieto kryli so štátnymi hranicami, avšak ani po uzavretí Modusu vivendi v roku 1927 neprešla správa majetku Náboženského fondu do rúk cirkvi, keďže majetok verejnoprávnych základín aj náboženského fondu dostali osobitnú ústrednú správu, ktorú počnúc rokom 1935 bola zverená Centrálnaj správe verejnzákladinných majetkov v Bratislave.

1.26. Pokiaľ ide o odklon od doterajšej judikatúry Najvyššieho súdu SR (rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 201/2009 sp. zn. 1 Cdo 247/2006, sp.zn. 1MCdo 9/2007, sp. zn. 7 Cdo 146/2011), resp. o odklon od právneho názoru Krajského súdu v Bratislave v zmysle uznesenia sp. zn. 9Co/102/2015 zo dňa 30. 03. 2017 pokiaľ ide o aktívnu vecnú legitímáciu a právne nástupníctvo žalobcu po Slovenskom náboženskom fonde, súd tento odklon odôvodňuje článkom 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého ak sa spor na základe prihladenia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu. Súd nepovažuje obdobné rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/856/2015 zo dňa 04. 10. 2016 a sp. zn. 5Co/376/2013 zo dňa 25. 06. 2014 za ojedinelé vybočenie z ustáleného rámca rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky tak, ako to namietal právny zástupca žalobcu, práve naopak, súd považuje doterajšie rozhodnutia najvyššieho súdu za prekonané (a čiastočne aj za nepreskúmateľné) aj s prihladením na právny názor Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 139/2016-17 zo dňa 15. marca 2016 (č. l. 1150-1160), ktorý v súvislosti s ústavnou sťažnosťou Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Nitra v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne 5Co/376/2013 zo dňa 25. 06. 2014 pre namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Sťažovateľka považovala napadnutý rozsudok krajského súdu za „nesprávne rozhodnutie“, ktoré je po skutkovej a právnej stránke nedostatočne odôvodnené. Základom sťažnostnej argumentácie bol nesúhlas sťažovateľky s posúdením jej aktívnej legitímácie v konaní pred všeobecnými súdmi (t. j. právneho nástupníctva po Študijnom fonde založeným cisárovnou Máriou Teréziou), a tým aj posúdením splnenia podmienok na vrátenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v zmysle reštitučného zákona. Preskúmaním pomerne rozsiahleho odôvodnenia napadnutého rozsudku ústavný súd zistil, že krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom okresného súdu o nedostatku aktívnej legitímácie sťažovateľky v reštitučnom konaní, pričom v súlade s § 219 ods. 2 OSP konštatoval správnosť jeho záveru, že v okolnostiach daného prípadu Študijný fond ako verejný fond nebol právnym predchodcom sťažovateľky (išlo o samostatnú právnickú osobu), a preto ani sťažovateľka nemôže byť považovaná za oprávnenú osobu podľa § 2 ods. 2 reštitučného zákona, ktorej by svedčal reštitučný titul podľa § 3 reštitučného zákona. Krajský súd sa stotožnil aj s názorom okresného súdu, že závery predchádzajúceho reštitučného konania vedeného pod sp. zn. 13 C 52/1996 sa v tomto konaní nepotvrdili, keďže sťažovateľka nebola vlastníkom sporných nehnuteľností „v čase prevzatia“, resp. „prechodu do vlastníctva štátu v období od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990“. Na základe uvedených skutočností rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia ústavný súd

konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné hmotnoprávne aj procesnoprávne ustanovenia právnych predpisov podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd v okolnostiach danej veci dostatočným spôsobom reagoval na sťažovateľkou vznesené odvolacie námietky a svoje rozhodnutie o potvrdení rozsudku súdu prvého stupňa náležite a presvedčivo odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP. Krajský súd tak zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka pred ním domáhala, a preto jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu a okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

1.27. Vzhľadom na to, že žalovaný bol v celom rozsahu úspešný, vznikol mu nárok na priznanie náhrady trov konania voči neúspešnému žalobcovi. Žalovaný si síce náhradu trov konania uplatnil, avšak z obsahu súdneho spisu nevyplyva, že by žalovanému nejaké trovy vznikli, preto mu súd nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 21. júla 2022 sp. zn. 9Co/89/2021 rozhodol tak, že:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že určuje, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku registra "C" s parcelným číslom 2764, druh pozemku ostatné plochy, o výmere 2.732m<sup>2</sup> v podiele 1/1, katastrálne územie N. S., obec G. - mestská časť N. S., okres G. F., parcela vedená Okresným úradom Bratislava, Katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX (prvý výrok).

Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (druhý výrok).

Odvolací súd opravuje záhlavie rozsudku súdu prvej inštancie v časti označenia žalovaného tak, že správne označenie žalovaného znie: „Slovenská republika za ktorú koná Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, so sídlom Nám. Alexandra Dubčeka č. 1, Bratislava, IČO: 00 151 491“ (tretí výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené ustanovenie § 470 ods. 1 C.s.p. preskúmal a prejednal vec v napadnutom rozsahu v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania (rozsudok bol odvolacím súdom verejne vyhlásený podľa § 378 ods. 1 a § 219 ods. 3 C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné a rozsudok je potrebné zmeniť podľa § 388 C.s.p.

2.2. Žalobca sa v predmetnom konaní domáha určenia, že je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku registra "C" s parcelným číslom 2764, druh pozemku : ostatné plochy, o výmere 2 732 m<sup>2</sup> v podiele 1/1, katastrálne územie: N. S., obec G. - mestská časť N. S., okres G. F., parcela vedená Okresným úradom Bratislava, Katastrálnym odborom na LV č. XXXX.

2.3. Po oboznámení sa s obsahom spisu odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav vo veci ( pozri odsek 1.2.) avšak vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu a k záveru, že ustálené judikátúra Najvyššieho súdu SR na vec sa vzťahujúca je už prekonaná ( bližšie pozri odsek 8.2.).

2.4. Vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 9Co/102/2015-745 zo dňa 30.03.2017 odvolací súd vyjadril názor, že žalobca je v konaní aktívne legitimovaný, keďže Rímskokatolícka cirkev je právnym nástupcom Slovenskej náboženského fondu. Otázka právneho nástupníctva bola vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR a aj napriek záverom súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku nie je dôvod aby odvolací súd svoj názor o aktívnej legitímácii žalobcu v konaní žiadnym spôsobom korigoval.

2.5. Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho

súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.

2.6. Najvyšší súd SR vo viacerých svojich nepublikovaných rozhodnutiach a to sp. zn. 1Cdo/247/2006 zo dňa 25.8.2008, sp. zn. 1MCdo/9/2007 zo dňa 27.2.2009, sp. zn. 2Cdo/201/2009 zo dňa 30.11.2010, sp. zn. 7Cdo/146/2011 zo dňa 20.6.2012, sp. zn. 5Cdo/7/2020 zo dňa 27.4.2022 a nepriamo aj v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/48/2009 zo dňa 28.10.2010 posudzoval charakter Slovenského náboženského fondu a jeho majetku a dospel k záverom, že Slovenský pozemkový fond ako samostatný subjekt práva s osobitným charakterom a vlastnosťami bol súčasťou celého organizmu cirkvi a to tiež v majetkovom pomere, že Rímskokatolícka cirkev bola uznaná za oprávnenú osobu vo vzťahu k majetku patriacemu a odňatému náboženskej základine. Tiež dospel k záverom, že pre určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá bola pôvodne evidovaná v Pozemkovej knihe v prospech Slovenského náboženského fondu, je rozhodujúci pôvod (majetkový základ), účel a cieľ, pre ktorý bol Slovenský náboženský fond zriadený a ktorému slúžil. Najvyšší súd SR v uvedených rozhodnutiach konštatoval, že nie je potrebné zaktivňovať činnosť Slovenského náboženského fondu, pretože jeho majetkový substrát je jasný a vlastníctvo Rímskokatolíckej cirkvi k nemu stále trvá.

2.7. Odvolaciemu súd nie je známe, žeby závery vyjadrené v citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR boli neskoršími rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR spochybnené alebo prekonané a preto nevidí dôvod, aby tieto rozhodnutia neboli považované za súčasť pojmu „ustálená rozhodovacia prax“ ktorú je v zmysle právnej istoty a základných princípov Civilného sporového poriadku (čl. 2 ods. 2) potrebné rešpektovať a rozhodovať v súlade s ňou. Ustálená judikatúra bola vytvorená práve za účelom preklenutia nedokonalosti v práve, jeho aplikácii a v právnom systéme ako takom z minulosti; tak práve na situáciu ako je tomu v tomto prípade. Odvolací súd sa stotožňuje s námietkami žalobcu, že rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie a to rozhodnutia Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 20C/102/2006, sp. zn. 15C/87/2007, sp. zn. 19C/85/2007 a rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn., 6Co/856/2015, sp. zn. 5Co/376/2013, sp. zn. 5Co/58/2019 predstavujú prekvapivé vybočenie z ustálenej rozhodovacej praxe ostatných súdov SR. Navyše sa týkajú výlučne Študijnej základiny, primárne z dôvodu ktorého ich nemožno bez ďalšieho aplikovať na otázku Slovenského náboženského fondu (osobitne nie v tom prípade, keď samotné vylučujú aplikáciu akýchkoľvek iných rozhodnutí, ktoré neriešia nástupníctvo výlučne po Študijnej základine, teda sami deklarujú, že nemožno stotožňovať študijnú základinu s inou základinou, fondom, napr. ani s náboženským fondom). Vzhľadom na uvedené nemôže obstať záver súdu prvej inštancie, ktorý vzhľadom na tieto rozhodnutia Okresného a Krajského súdu v Trenčíne považoval doterajšie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR za prekonané. Navyše je absolútne nenáležité aby rozhodnutia okresného a krajského súdu, ako súdov nižšej súdnej inštancie mohli prekonať dlhoročnú ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR bez toho, aby sa v danej veci mohol k zvratu judikatúry vyjadriť aj samotný Najvyšší súd SR. Na dôvažok, Najvyšší súd SR svojím uznesením sp. zn. 5Cdo/7/2020 zo dňa 27.4.2022 zrušil súdom prvej inštancie citovaný rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 18.9.2019 č. k. 5Co/58/2019-1026 a vec vrátil Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

2.8. Ak súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodňoval odbornými článkami S.. K. G., K. K. H., odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že súd má primárne aplikovať právo, vychádzať z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a pri vykonávaní dokazovania vychádzať z relevantných dokumentov a nie z odborných článkov dobovej a historickej vedy, ktoré môžu slúžiť len na zdôraznenie správnosti záverov súdu, čo ale nie je tento prípad.

2.9. Majetok (osobitne pozemok) Slovenského náboženského fondu vždy bol pôvodom i účelom majetkom rímskokatolíckej cirkvi. Cirkev si sama vysporiadala vlastnícke nástupníctvo po zaniknutých alebo zrušených spoločenstvách tak, že bol uplatnený územný princíp, na základe čoho, keďže pozemok je v územnej pôsobnosti žalobcu, tento je potom plne oprávnený domáhať sa určenia vlastníckeho práva k pozemku. Územný princíp bol schválený uznesením Konferencie biskupov Slovenska na svojom zasadnutí dňa 14.09.1995, vychádza aj z jednotlivých vyššie uvedených cirkevných konštitúcií, pričom Slovenská republika tento stav uznáva a rešpektuje v zmysle článku I ods. 2 Základnej zmluvy medzi

Slovenskou republikou a Svätou stolicou - oznámenie MZV SR č. 326/2001 Z.z. Žalobca je teda (najmä) na základe územného princípu vlastníckym nástupcom predmetného pozemku. Slovenský náboženský fond je svojím zriadením, činnosťou, zmyslom tak špecifický, že nie je možné ho zaradiť resp. podradiť do súčasného právneho poriadku a aj z tohto dôvodu bolo vacuum iuris vyplnené ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR v tom zmysle, že pri fondoch, základinách je kľúčový pôvod, účel a ciele daného fondu, nie jeho hierarchické zaradenie. Keďže na Slovensku už Slovenský náboženský fond nepôsobí („fondový život na Slovensku zanikol - došlo k ukončeniu činnosti fondu“) je žalobca v konaní aktívne legitimovaný a má plné právo domáhať sa určenia vlastníckeho práva k tomuto majetku (pozemku), ktorý bol pôvodne súčasťou cirkevného majetku a po celú dobu existencie Slovenského náboženského fondu si zachoval cirkevný charakter z hľadiska jeho určenia a využitia. S poukazom na uvedené neobstoí právny záver súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu v konaní.

2.10. Žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo od Slovenského náboženského fondu, ktorý bol vlastníkom pozemku. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie (pozri odsek 1.2.) mal odvolací súd v súlade so súdom prvej inštancie za preukázané, že Slovenský náboženský fond získal pozemok na základe Kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 2.6.1938 za kúpnu cenu 400.000,-Kč a 600.000,-Kč na základe ktorej bol zapísaný vklad vlastníckeho práva v prospech Slovenského náboženského fondu - právneho predchodcu žalobcu (č. d. 10317/1938 zo dňa 21.9.1938 - PKV č. 10867 pre katastrálne územie G.). V období rokov 1958-1961 podľa výpisu z Pozemkovej knihy č. 10867 došlo k viacerým zmenám, rozdeľovaniu, spájaniu a odčleňovaniu parciel, ale po vykonaných zmenách bol posledný stav nehnuteľnosti ku dňu 29.3.1961 stále vo vlastníctve Slovenského náboženského fondu a Pozemkovej knihe č. 10867 vo vzťahu k pozemku uvedený zápis: parcela č. 2764, les, o výmere 2.747m<sup>2</sup>.

2.11. Zápis vo verejnej knihe možno považovať za nepochybný a dostatočný dôkaz o vlastníctve žalobcu, ktorý bezvýhradne rešpektuje aj ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/71/2008, sp. zn. 3Cdo/219/ 2011, sp. zn. 7Cdo/146/2011, sp. zn. 5Cdo/18/2018). V týchto rozhodnutiach bol vyslovený právny názor, že právna tradícia na území Slovenska do 1. januára 1951 (do účinnosti tzv. Stredného občianskeho zákonníka) vychádzala z toho, že k prevodu vlastníckeho práva nehnuteľných vecí dochádzalo intabuláciou (vkladom) - zapísaním nadobúdacieho titulu do verejných kníh (pozemkových, železničných, banských a pod.). V takom prípade išlo o vlastníctvo tabulárne s konštitutívnymi účinkami. Zápisy vo verejných knihách predstavovali nie len dôkazný prostriedok o vzniku, prevode a zániku zapísaných práv ale vykonanie tzv. „knihovných zápisov“ v nich sa spájalo so zavŕšením sledovanej skutkovej podstaty vyjadrenej v právnom úkone ako nadobúdacím titulom - s nadobudnutím alebo zánikom vecného práva k nehnuteľnosti s právnymi účinkami ex nunc. Vklad do pozemkovej knihy mal konštitutívny - právotvorný význam a účinok; vkladom totiž právo vznikalo alebo zanikalo. Na nehnuteľnosť vpísanú do pozemkovej knihy (knihovanú) právo vlastníctva (taktiež aj iné vecné právo na takúto nehnuteľnosť) spravidla nadobudnúť možno len vpisom do pozemkovej knihy (viď bližšie Rouček, F. a Sedláček, J.: Komnetář k Čsl. obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl II, nakladatelství V. Linhard v Praze, 1935, str. 507). Vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej do pozemkovej knihy mohol byť spravidla len ten, kto bol v pozemkovej knihe ako vlastník zapísaný. Uplatňovaním intabulačného princípu (imponere in tabulas) sa teda určovala nielen registračná, ale aj hmotnoprávna (právotvorná) povaha zápisu vykonaného do pozemkovej knihy. Stanovením intabulačného princípu (stotožnením momentu nadobudnutia alebo zániku práva s jeho verejným publikovaním v pozemkovej knihe) a prísnyimi a presnými formálnymi pravidlami pre zápis sa zabezpečoval súlad medzi skutočným a evidovaným stavom.

2.12. Vklad do Pozemkovej knihy v prospech Slovenského náboženského fondu (pôvodný vlastník) mal konštitutívny účinok a zápis o vlastníctve Slovenského náboženského fondu je správny a hodnoverný, keďže zákonnosť tohto zápisu nebola nikdy spochybnená súdom ani žiadnym následným zápisom do pozemkovej knihy. Tento právny stav je potrebné rešpektovať. Zánik vlastníckeho práva pôvodného vlastníka z roku 1938 v konaní nebol preukázaný a vec bola štátom, resp. právnickou osobou prevzatá len fakticky.

2.13. Žalovaný odôvodňoval nadobudnutie vlastníckeho práva k pozemku vydržaním čo preukazuje vydanie osvedčenia o vydržaní v zmysle 63 Notárskeho poriadku, ktoré mu vo Veľkom Mederi vydala dňa 17.12.1996 notárka JUDr. Dalma Nurnbergerová vo forme notárskej zápisnice pod sp. zn. N 72/96,

Nz 45/96 (ďalej len „Notárska zápisnica“). Nato aby došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním musia byť kumulatívne splnené všetky zákonné podmienky a to: 1. spôsobilosť subjektu, 2. oprávnená držba a dobromyseľnosť, 3. uplynutie vydržacej doby. K spôsobilosti subjektu a k uplynutiu vydržacej doby sa odvolací súd už vyjadril vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 9Co/102/2015-745 zo dňa 30. 03. 2017.

2.14. K subjektu vydržania odvolací súd vyslovil právny názor, že žalovaným subjektom v konaní je Slovenská republika, ktorá predmetnú nehnuteľnosť mala vydržať, je zapísaná ako vlastník nehnuteľnosti. Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky je len orgán, ktorý za Slovenskú republiku koná. Je potrebné rozlíšiť žalovaný subjekt Slovenskú republiku, ktorá má právnu subjektivitu a orgán, ktorý za Slovenskú republiku koná a to Kanceláriu Národnej rady Slovenskej republiky a názor, že aj právny predchodca Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky a to Kancelária Slovenskej národnej rady mala až do 31.12.1996 právnu subjektivitu. Kancelária Slovenskej národnej rady bola zriadená zákonom č. 204/1968 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady účinného do 5. apríla 1989 (§ 84) a následne zákonom č. 44/1989 o Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady (97) účinného do 31.12.1996, plnila úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činností orgánov a poslancov národnej rady. Podľa Článku 1 ods. 4 Organizačného poriadku Kancelárie Slovenskej Národnej rady schváleného uznesením Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 223 z 25.04.1979 je Kancelária SNR samostatná rozpočtová organizácia. Podľa § 60 ods. 2 zákona č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník, rozpočtovými organizáciami sú štátne organizácie, ktoré sú svojimi príjmami a výdavkami zapojené na štátny rozpočet federácie alebo republiky alebo na rozpočet národného výboru (ďalej len "príslušný rozpočet") a hospodária samostatne podľa schválených rozpočtov. Kancelária Slovenskej národnej rady ako samostatná rozpočtová organizácia bola socialistickou organizáciou s právnou subjektivitou zmysle § 18 Občianskeho zákonníka platného a účinného do 31.12.1991 a od 01.01.1992 teda od účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník právnickou osobu s právnou subjektivitou.

2.15. Vo vzťahu k subjektu vydržania a vo vzťahu k plynutiu vydržacej doby odvolací súd na svojich vyslovených právnych názoroch a záveroch zotrváva. Následne vyhodnocoval rovnako ako súd prvej inštancie splnenie ďalšej podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním a to oprávnenosť držby, ktorej súčasťou je aj dobromyseľnosť.

2.16. V prejednávanej veci bol posledným známym vlastníkom predmetných nehnuteľností zapísaných v PKV č. 10867 pre katastrálne územie G. Slovenský náboženský fond (je to uvedené aj v Notárskej zápisnici), pričom z predmetnej PKV nijako nevyplýva, že by v období predchádzajúceho režimu došlo k poštátneniu týchto nehnuteľností, prípadne, že by došlo k akejkoľvek zmene vlastníckeho práva. Vychádzajúc z Notárskej zápisnice, vlastníctvo štátu k predmetným pozemkom bolo údajne nadobudnuté na základe (tzv. právny titul) zápisu v PKV č. 10867, k.ú. G. pod č. B2, v ktorom je uvedené: „vkladá sa právo späťkúpy a predkúpy Čsl. štátu" v spojení s vládnym nariadením č. 81/1958 Zb. o správe národného majetku (ďalej len „Nariadenie č. 81/1958 Zb.“) v zmysle ust. § 4 ods. 3 a § 15, a na tomto základe údajne prešiel majetok do vlastníctva štátu - Slovenskej národnej rady a od 01.01.1993 Národnej rady SR.

2.17. Zápis práva „späťkúpy a predkúpy Čsl. štátu" pod č. B2 predstavuje tzv. právo spätnej kúpy a predkupné právo štátu; vyhradzuje jedine to, že Slovenský náboženský fond pri budúcom predaji nehnuteľností, tieto ponúkne na predaj ako prvému štátu. Slovenský náboženský fond resp. cirkev ich však nikdy nepredával. Hypoteticky, aj v prípade využitia predkupného práva štátom (čo sa nestalo) by na nadobudnutie vlastníckeho práva bolo potrebné uzavrieť písomnú zmluvu (titul) a následne by muselo dôjsť k jej zavedeniu a zápisu do PKV/ katastra nehnuteľností (spôsob), k čomu v danom prípade nedošlo o čom svedčí neexistencia takéhoto zápisu. Uvedený zápis o predkupnom práve v PKV nemožno v žiadnom prípade vykladať tak, že na jeho základe mohlo dôjsť, či došlo k nadobudnutiu vlastníctva štátu. V zmysle § 3 uvedeného Nariadenia č. 81/1958 Zb., na základe ktorého mal štát údajne získať vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, sa toto nariadenie vzťahovalo na všetok národný majetok (nie majetok súkromný). Podľa § 102 občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. národný majetok je výhradne v štátnom socialistickom vlastníctve. Teda, keďže majetok Slovenského náboženského fondu bol cirkevným majetkom a zároveň tento fond nebol ani zlikvidovaný, majetok Slovenského náboženského fondu nebol nikdy národným majetkom štátu, štát nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam v zmysle cit. Nariadenia č. 81/1958 Zb. Preto aj v

pripade ukončenia činnosti fondu, jeho majetok sa nemohol stať súčasťou majetku štátu, ale tento automaticky musel prejsť na cirkev, nakoľko len cirkev bola výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností. O uvedenom svedčí aj skutočnosť, že predmetné nehnuteľnosti neboli vedené vo vlastníctve štátu v pozemkovej knihe, ani v katastri nehnuteľností. Navyiac, ak by sa štát mal stať vlastníkom nehnuteľností v zmysle uvedeného nariadenia žalovaný by potom nemohol mať žiaden právny záujem získať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam z titulu vydržania.

2.18. S poukazom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že absentuje akýkoľvek právny titul (dôvod), na základe ktorého by sa mohol žalovaný domnievať, že mu predmetné nehnuteľnosti patria. Keďže niet právneho titulu, nemožno hovoriť o oprávnenej držbe žalovaného. Ak by aj hypoteticky uvedeným Nariadením č. 81/1958 Zb. prešlo vlastníctvo na štát, v danom prípade ide o nútené prevzatie vlastníctva štátom na základe štátom vydaného právneho aktu (bez ohľadu na vôľu skutočného vlastníka), čo nemôže v žiadnom prípade predstavovať právny titul, na základe ktorého sa štát - žalovaný môže dobromyseľne domnievať, že mu poctivo a právom patrí vlastnícke právo. Samotná predstava možnosti vydržania poštátneho majetku štátom je v rozpore s inštitútom vydržania, dobromyseľnosťou a oprávnenosťou. Navyše je absurdné, aby sa štát dovoľával dobromyseľného vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorú mal pôvodne nútene odňať jej vlastníkovi ten istý subjekt - teda štát, navyiac v období neslobody a slabšej strane, ktorej činnosť bola systematicky potláčaná. Je preto namieste uplatniť všeobecne uznávanú zásadu rímskeho práva „ius ex iniuria non oritur“ („z bezpráva nevzniká právo“).

2.19. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že u žalovaného nebola splnená podmienka oprávnenej držby ani dobromyseľnosti. Žalovaný nepredložil žiaden právny titul, ktorým by preukazoval faktické prevzatie predmetných nehnuteľností, alebo oprávnenosť držby, pričom jeho vlastníctvo nebolo nikdy zapísané ani v PKV ani v katastri nehnuteľností. Ani samotná Notárska zápisnica neobsahuje informáciu o titule nadobudnutia vlastníctva, ani žiadne dôkazy na podporu oprávnenosti, či skutočného výkonu držby, bez čoho nemožno dospieť k osvedčeniu o vydržaní. Z tohto dôvodu žalovaný nemohol nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním keďže nenaplnil predpoklady vydržania a to oprávnenú držbu a dobromyseľnosť. K rovnakým záverom, že žalovaný a ani jeho právny predchodca - Slovenská národná rada neboli dobromyseľnými držiteľmi v zmysle § 134 ods. 1, § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka ) dospel aj súd prvej inštancie, aj keď z časti iných dôvodov (pozri odseky 58. až 76. napadnutého rozsudku, resp. odsek 1.7. odvolacieho rozsudku).

2.20. Vzhľadom na preukázanie platného a účinného nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku právnym predchodcom žalobcu, vzhľadom na skutočnosť, že v konaní nebolo žiadny spôsobom preukázané že by vlastnícke právo právneho predchodcu žalobcu neskôr zaniklo a ani to, že žalovaný nadobudol vlastnícke právo k pozemku vydržaním (absencia oprávnenej držby a dobromyseľnosti ) nepovažoval odvolací súd za potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach konštantne pripomína a odvolací súd sa s týmto v plnej miere stotožňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05).

2.21. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd podľa § 388 C.s.p. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel a určil, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku registra "C" s parcelným číslom 2764, druh pozemku ostatné plochy, o výmere 2.732m<sup>2</sup> v podiele 1/1, katastrálne územie N. S., obec G. - mestská časť N. S., okres G. F., parcela vedená Okresným úradom Bratislava, Katastrálnym odborom na LV č. XXXX.

2.22. O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p.. V konaní bol plne úspešný žalobca, preto mu vznikol voči žalovanému nárok na náhradu trov konania (prvoinštančného i odvolacieho) v rozsahu 100 %, keď o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolaiteľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

3.1. Vo vzťahu k vade konania podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že tento dovolací dôvod vidí v

odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktoré je nepreskúmateľné, arbitrárne a prekvapivé. Z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia nevyplývajú žiadne dôvody vo vzťahu k výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, a preto odôvodnenie nespĺňa zákonné ani formálne náležitosti riadneho odôvodnenia v súlade s § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP je preto potrebné považovať za dôvodný. Vychádza ďalej napadnutému rozsudku, že odvolací súd zobral pri svojom rozhodovaní do úvahy skutočnosti, ktoré nevyšli najavo v tomto konaní, pričom nejde o skutočnosti všeobecne známe (článok 1 ods. 4 CSP). Pokiaľ odvolací súd hodlal prehodnotiť skutkové zistenia súdu prvej inštancie, mal sám zopakovať dokazovanie. Závery, z ktorých odvolací súd vyvodzuje vecnú aktívnu legitimáciu žalobcu a ktoré majú vyplývať z nim citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, z týchto rozhodnutí vôbec nevyplývajú. Najvyšší súd sa v žiadnom z rozhodnutí, na ktoré poukazoval odvolací súd v napadnutom rozsudku nezaobrá posúdením otázky vecnej aktívnej legitimácie rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike ako na Slovensku uznanej cirkvi, ani aktívnej legitimácii akéhokoľvek jej útvaru majúceho právnu subjektivitu, v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli v pozemkovej knihe evidované vo vlastníctve náboženského fondu (respektíve náboženskej základiny), ani otázkou, či náboženský fond (základina) zanikol a pokiaľ zanikol, či zanikol bez právneho nástupníctva alebo s právnym nástupcom a kto je jeho právnym nástupcom.

3.2. Nelogickosť argumentácie odvolacieho súdu vidí žalovaný aj v tom, že odvolací súd na jednej strane tvrdí, že plne rešpektuje judikaturu najvyššieho súdu v otázke posúdenia pokiaľ nie je preukázaný opak, zápis v pozemkovej knihe je priamym dôkazom vlastníckeho práva osoby, ktorá je v nej ako vlastníč zapísaná, na strane druhej toto preukázané a zo spisu upravujúce vlastnícke právo popiera a bez akéhokoľvek dôkazu o zániku pôvodného pozemnoknižného vlastníka a o tom, že jeho právnym nástupcom je akákoľvek cirkevná právnická osoba, učinil záver o preukázaní vecnej aktívnej legitimácie žalobcu. Odvolací súd sa navyše nijako nevysporiadal ani s tým ako, kedy a na základe akého právneho úkonu, respektíve právnej skutočnosti nadobudol vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti žalobca, ktorý vznikol len v roku 14.02.2008 (výpis z registra právnických osôb Štatistického úradu SR).

3.3. Najvyšší súd v žiadnom z citovaných rozhodnutí nevyjadril ani záver, že vlastníctvo rímskokatolíckej cirkvi k majetku vedenému v pozemkovej knihe ako majetok náboženského fondu stále trvá.

3.4. Čo sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, dovolateľka nastolila v dovolaní niekoľko právnych otázok, pričom uviedla aj právne posúdenie, ktoré pokladá za správne. Právne otázky formulovala nasledovne: 1. Možno do ustálenej rozhodovacej praxe zahrnúť rozhodnutia najvyšších súdnych inštancií (vrátane Najvyššieho správneho súdu) Československej republiky vydané v období rokov 1918 až 1938?

2. Je možné stotožniť vecnú aktívnu legitimáciu žalobcu ako oprávnenej osoby podľa reštitučných predpisov (zákonov č. 282/1993 Z. z. a 161/2005 Z. z.) s vecno-aktívnou legitimáciou žalobcu, ktorý sa v súdnom spore domáha určenia svojho vlastníckeho práva?

3. Je pre určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci rozhodujúce, že žalobcom je cirkevná právnická osoba? Pokiaľ áno, platí pre civilné sporové konanie zásada rovnosti strán sporu aj v prípade, že je stranou sporu cirkevná právnická osoba?

4. Je pre určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci v súdnom spore, v ktorom žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo od pôvodného pozemno-knižného vlastníka, rozhodujúce, kto vlastnil spornú vec predtým, ako ju nadobudol pozemno-knižný vlastníč, od ktorého žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo?

5. Je pre určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci v súdnom spore, v ktorom žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo od pôvodného pozemno-knižného vlastníka, rozhodujúce, na aký účel bol zriadený pozemno-knižný vlastníč, od ktorého žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo?

6. Bol slovenský náboženský fond (náboženská základina, respektíve náboženská matica) súčasťou rímskokatolíckej cirkvi?

7. Je vlastníkom majetkového substrátu náboženského fondu (náboženskej základiny, respektíve náboženskej maticí) rímskokatolícka cirkev?

3.5. S poukazom na predloženú dovoláciu argumentáciu navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu podrobne reagovala na jednotlivé dovolacie námietky, pričom sa s nimi nestotožnila. Dovolanie navrhla zamietnuť a uplatnila si trovy dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1

ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. V súdnej veci odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a určil, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku registra „C“ s parcelným číslom 2764, druh pozemku ostatné plochy, o výmere 2732 m<sup>2</sup> v podiele 1/1 katastrálne územie N. S., obec G. - mestská časť N. S. okres G. F., parcela vedená Okresným úradom Bratislava katastrálnym odborom na liste vlastníctva č. XXXX, keď mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, avšak vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná z dôvodu nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu a k záveru, že ustálená judikatúra Najvyššieho súdu SR na vec sa vzťahujúca je už prekonaná.

13.1. Odvolací súd v bode 10. konštatoval, že vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 9Co/102/2015-745 zo dňa 30.03.2017 vyjadril názor, že žalobca je v konaní aktívne legitimovaný, keďže rímskokatolícka cirkev je právnym nástupcom slovenského náboženského fondu. Otázka právneho nástupníctva bola vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR aj napriek záverom súdu prvej inštancie v napadnutom rozsudku nie je dôvod, aby odvolací súd svoj názor o aktívnej legitimácii žalobcu v konaní žiadnym spôsobom korigoval.

13.2. V bodoch 10.1. a 10.2. svojho rozhodnutia odvolací súd pomenoval, čo je ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu ako aj citoval rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých najvyšší súd posudzoval charakter slovenského náboženského fondu a jeho majetku so záverom, že tento ako samostatný subjekt práva s osobitným charakterom a vlastnosťami bol súčasťou celého organizmu cirkvi, a že rímskokatolícka cirkev bola uznaná za oprávnenú osobu vo vzťahu k majetku patriacemu a odňatému náboženskej základine. Dospel k záveru, že pre určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá bola pôvodne evidovaná v pozemkovej knihe v prospech slovenského náboženského fondu, je rozhodujúci pôvod (majetkový základ), účel a cieľ, pre ktorý bol slovenský náboženský fond zriadený a ktorému slúžil. Poukázal na skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v citovaných rozhodnutiach konštatoval, že nie je potrebné zaktívňovať činnosť slovenského náboženského fondu, pretože jeho majetkový substrát je jasný a vlastníctvo rímskokatolíckej cirkvi k nemu stále trvá.

13.3. V bode 10.3. odvolací súd vyjadril názor, že mu nie je známe, že by závery vyjadrené v hore citovaných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR, boli neskoršími rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR spochybnené alebo prekonané, a preto nevidí dôvod, aby tieto rozhodnutia neboli považované za súčasť pojmu „ustálená rozhodovacia prax“, ktorú je v zmysle právnej istoty a základných princípov civilného sporového poriadku (článok 2 ods. 2) potrebné rešpektovať a rozhodovať v súlade s ňou. Stotožnil sa s námietkami žalobkyne, že rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie, predstavujú prekvapivé vybočenie z ustálenej rozhodovacej praxe ostatných súdov SR. Naviac sa týkajú výlučne študijnej základiny primárne z dôvodu ktorého ich nemožno bez ďalšieho aplikovať na otázku slovenského náboženského fondu. Podotkol, že naviac je absolútne nenáležité, aby rozhodnutia okresného a krajského súdu ako súdov nižšej inštancie mohli prekonať dlhoročnú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu bez toho, aby sa v danej veci mohol k zvratu judikatúry vyjadriť aj

samotný Najvyšší súd SR.

13.4. V bode 10.4. odvolací súd uviedol, že ak súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodňoval odbornými článkami S. K. G., K. K. H. je potrebné zdôrazniť, že súd má primárne aplikovať právo, vychádzať z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a pri vykonávaní dokazovania vychádzať z relevantných dokumentov a nie z odborných článkov dobovej a historickej vedy, ktoré môžu slúžiť len na zdôraznenie správnosti záverov súdu, čo ale nie je tento prípad.

13.5. V bode 10.5. svojho rozhodnutia odvolací súd zdôraznil, že majetok (osobitne pozemok) slovenského náboženského fondu vždy bol pôvodom i účelom majetkom rímskokatolíckej cirkvi. Cirkev si sama vysporiadala vlastnícke nástupníctvo po zaniknutých alebo zrušených spoločenstvách tak, že bol uplatnený územný princíp, na základe čoho, keďže pozemok je v územnej pôsobnosti žalobcu, tento je potom plne oprávnený domáhať sa určenia vlastníckeho práva k pozemku. Územný princíp bol schválený uznesením Konferencie biskupov Slovenska na svojom zasadnutí dňa 14.09.1995, vychádza aj z jednotlivých vyššie uvedených cirkevných konštitúcií, pričom Slovenská republika tento stav uznáva a rešpektuje v zmysle článku 1 ods. 2 základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou - oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 326/2001 Z. z.. Žalobca je teda (najmä) na základe územného princípu vlastnícky nástupcom predmetného pozemku. Slovenský náboženský fond je svojím zriadením, činnosťou, zmyslom tak špecificky, že nie je možné ho zaradiť, respektíve podradiť do súčasného právneho poriadku a aj z tohto dôvodu bolo vacuum iuris vyplnené ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR v tom zmysle, že pri fondoch, základinách je kľúčový pôvod, účel a ciele daného fondu, nie jeho hierarchické zaradenie. Keďže na Slovensku už Slovenský náboženský fond nepôsobí („fondový život na Slovensku zanikol - došlo k ukončeniu činnosti fondu“) je žalobca v konaní aktívne legitimovaný a má plné právo domáhať sa určenia vlastníckeho práva k tomuto majetku (pozemku), ktorý bol pôvodne súčasťou cirkevného majetku a po celú dobu existencie slovenského náboženského fondu si zachoval cirkevný charakter z hľadiska jeho učenia a využitia. Neobstojí teda právny záver súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu v konaní.

13.6. V bode 11. odvolací súd zdôraznil, že žalobca odvodzuje svoje vlastnícke právo od slovenského náboženského fondu, ktorý bol vlastníkom pozemku. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie (pozri ods. 1) mal odvolací súd v súlade so súdom prvej inštancie za preukázané, že slovenský náboženský fond získal pozemok na základe kúpno-predajnej zmluvy zo dňa 02.06.1938 za kúpnu cenu 400 000 k.č. a 600 000 k.č., na základe ktorej bol zapísaný vklad vlastníckeho práva v prospech slovenského náboženského fondu - právneho predchodcu žalobcu (ČD 10317/1938 zo dňa 21.09.1938 - PKV číslo 10867 pre katastrálne územie G.). V období rokov 1958 až 1961 podľa výpisu z pozemkovej knihy číslo 10867 došlo k viacerým zmenám, rozdeľovaniu, spájaniu a odčleňovaniu parciel, ale po vykonaných zmenách bol posledný stav nehnuteľnosti ku dňu 29.03.1961 stále vo vlastníctve slovenského náboženského fondu a pozemkovej knihe číslo 10867 vo vzťahu k pozemku uvedený zápis parcela číslo 2764 les o výmere 2747 m<sup>2</sup>.

13.7. V bode 11.1. odvolací súd zdôraznil, že zápis vo verejnej knihe možno považovať za nepochybný a dostatočný dôkaz o vlastníctve žalobcu, ktorý bezvýhradne rešpektuje aj ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/71/2008, sp. zn. 3Cdo/219/2011, sp. zn. 7Cdo/146/2011, sp. zn. 5Cdo/18/2018). V týchto rozhodnutiach bol vyslovený právny názor, že právna tradícia na území Slovenska do 01. januára 1951 (do účinnosti tzv. stredného Občianskeho zákonníka) vychádzala z toho, že k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci dochádzalo intabuláciou (vkladom) zapísaním nadobúdacieho titulu do verejných kníh (pozemkových, železničných, banských a podobne). V takom prípade išlo o vlastníctvo tabulárne s konštitutívnymi účinkami. Vklad do pozemkovej knihy mal konštitutívny - právotvorný význam a účinok; vkladom totiž právo vznikalo alebo zanikalo.

13.8. V bode 11.2. odvolací súd zdôraznil, že vklad do pozemkovej knihy v prospech slovenského náboženského fondu (pôvodný vlastník) mal konštitutívny účinok a zápis o vlastníctve slovenského náboženského fondu je správny a hodnoverný, keďže zákonnosť tohto zápisu nebola nikdy spochybnená súdom ani žiadnym následným zápisom do pozemkovej knihy. Tento právny stav je potrebné rešpektovať. Zánik vlastníckeho práva pôvodného vlastníka z roku 1938 v konaní nebol preukázaný a vec bola štátom, respektíve právnickou osobou prevzatá len fakticky.

13.9. V bode 12. sa odvolací súd vyjadril aj k nadobudnutiu vlastníckeho práva k pozemku žalovaným vydržaním, čo preukazuje vydanie osvedčenia o vydržaní v zmysle § 63 notárskeho poriadku, ktoré mu

vo Veľkom Mederi vydala dňa 17.12.1996 notárka JUDr. Dalma Nurnbergerová vo forme notárskej zápisnice pod sp. zn. N 72/96, NZ 45/96. Na to, aby došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním musia byť kumulatívne splnené všetky zákonné podmienky, 1. a to spôsobilosť subjektu, 2. oprávnená držba a dobromyseľnosť, 3. uplynutie vydržacej doby. K spôsobilosti subjektu a k uplynutiu vydržacej doby uviedol odvolací súd, že sa už vyjadril vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 9Co/102/2015-745 zo dňa 30.03.2017. V bode 12.1 odvolací súd k subjektu vydržania vyslovil právny názor, že žalovaným subjektom v konaní je Slovenská republika, ktorá predmetnú nehnuteľnosť mala vydržať, je zapísaná ako vlastníč nehnuteľnosti. Kancelária Národnej Rady Slovenskej republiky je len orgán, ktorý za Slovenskú republiku koná. Je preto potrebné rozlíšiť žalovaný subjekt Slovenská republika, ktorá má právnu subjektivitu a orgán, ktorý za Slovenskú republiku koná, a to Kancelária Národnej Rady Slovenskej republiky a názor že aj právny predchodca Kancelárie Národnej Rady Slovenskej republiky, a to kancelária Slovenskej národnej rady mala až do 31.12.1996 právnu subjektivitu.

13.10. V bode 12.3. odvolací súd uviedol, že vo vzťahu k subjektu vydržania a vo vzťahu k plynutiu vydržacej doby na svojich vyslovených právnych názoroch a záveroch zotrváva. Následne vyhodnocoval rovnako ako súd prvej inštancie splnenie ďalšej podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, a to oprávnenosť držby, ktorej súčasťou je aj dobromyseľnosť.

13.11. V bode 12.5. odvolací súd zdôraznil, že v prejednávanej veci bol posledným známym vlastníkom predmetných nehnuteľností zapísaných v pozemnoknižnej vložke číslo 10867 pre katastrálne územie G. slovenský náboženský fond (je to uvedené aj v notárskej zápisnici), pričom z predmetnej pozemnoknižnej vložky nijako nevyplýva, že by v období predchádzajúceho režimu došlo k poštátneniu týchto nehnuteľností, prípadne, že by došlo k akejkolvek zmene vlastníckeho práva. Vychádzajúc z notárskej zápisnice, vlastníctvo štátu k predmetným pozemkom bolo údajne nadobudnuté na základe (tzv. právny titul) zápisu v PKV číslo 10867 k.ú. G. pod číslom B2, v ktorom je uvedené: „vkladá sa právo späťkúpy a predkúpy československého štátu“ v spojení s vládny nariadením č. 81/1958 Zb. o správe národného majetku (ďalej len „Nariadenie č. 81/1958 Zbierky“) v zmysle ust. § 4 ods. 3 a § 15 a na tomto základe údajne prešiel majetok do vlastníctva štátu - Slovenskej národnej rady a od 01.01.1993 Národnej rady SR.

13.12. V bode 12.6 odvolací súd odôvodňuje, že zápis práva „späťkúpy a predkúpy československého štátu“ pod číslom B2 predstavuje takzvané právo spätnej kúpy a predkupné právo štátu; vyhradzuje jedine to, že slovenský náboženský fond pri budúcom predaji nehnuteľnosti tieto ponúkne na predaj ako prvému štátu. Slovenský náboženský fond, respektíve cirkev ich však nikdy nepredala. Hypoteticky aj v prípade využitia predkupného práva štátom (čo sa nestalo) by na nadobudnutie vlastníckeho práva bolo potrebné uzavrieť písomnú zmluvu (titul) a následne by muselo dôjsť k jej zavkladovaniu a zápisu do PKV/ katastra nehnuteľností (spôsob), k čomu v danom prípade nedošlo, o čom svedčí neexistencia takéhoto zápisu. Uvedený zápis o predkupnom práve PKV nemožno v žiadnom prípade vykladať tak, že na jeho základe mohlo dôjsť, či došlo k nadobudnutiu vlastníctva štátu. V zmysle § 3 uvedeného nariadenia č. 81/1958 Zb., na základe ktorého mal štát údajne získať vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, sa toto nariadenie vzťahovalo na všetok národný majetok (nie majetok súkromný). Podľa § 102 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. národný majetok je výhradne v štátnom socialistickom vlastníctve. Teda, keďže majetok slovenského náboženského fondu bol cirkevným majetkom a zároveň tento fond nebol ani zlikvidovaný, majetok slovenského náboženského fondu nebol nikdy národným majetkom štátu, štát nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam v zmysle citovaného nariadenia č. 81/1958 Zb.. Preto aj v prípade ukončenia činnosti fondu, jeho majetok sa nemohol stať súčasťou majetku štátu, ale tento automaticky musel prejsť na cirkev, nakoľko len cirkev bola výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností. O uvedenom svedčí aj skutočnosť, že predmetné nehnuteľnosti neboli vedené vo vlastníctve štátu v pozemkovej knihe, ani v katastri nehnuteľností. Navyše, ak by sa štát mal stať vlastníkom nehnuteľnosti v zmysle uvedeného nariadenia, žalovaný by potom nemohol mať žiaden právny záujem získať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam z titulu vydržania.

13.13. V bode 12.7. odvolací súd dôvodil, že dospel k záveru, že absentuje akýkoľvek právny titul (dôvod), na základe ktorého by sa mohol žalovaný domnievať, že mu predmetná nehnuteľnosť patrí. Keďže niet právneho titulu, nemožno hovoriť o oprávnenej držbe žalovaného. Ak by aj hypoteticky uvedeným nariadením č. 81/1958 Zb. prešlo vlastníctvo na štát, v danom prípade ide o nútené prevzatie

vlastníctva štátom na základe štátom vydaného právneho aktu (bez ohľadu na vôľu skutočného vlastníka), čo nemôže v žiadnom prípade predstavovať právny titul, na základe ktorého sa štát - žalovaný môže dobromyseľne domnievať, že mu poctivo a právom patrí vlastnícke právo. Samotná predstava možnosti vydržania poštátneho majetku štátom je v rozpore s inštitútom vydržania, dobromyseľnosťou a oprávnenosťou. Navyše je absurdné, aby sa štát dovoľával dobromyseľného vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorú mal pôvodne nútené odňať jej vlastníkovi ten istý subjekt - teda štát naviac v období neslobody a slabšej strane, ktorej činnosť bola systematicky potláčaná. Je preto namieste uplatniť všeobecne uznávanú zásadu rímskeho práva „ius ex iniuria non oritur“ („z bezprávia nevzniká právo“).

13.14. V bode 12.8. odvolací súd ďalej dôvodil, že dospel k záveru, že u žalovaného nebola splnená podmienka oprávnenej držby ani dobromyseľnosti. Žalovaný nepredložil žiaden právny titul, ktorý by preukazoval faktické prevzatie predmetných nehnuteľností alebo oprávnenosť držby, pričom jeho vlastníctvo nebolo nikdy zapísané ani v PKV ani v katastri nehnuteľností. Ani samotná notárska zápisnica neobsahuje informáciu o titule nadobudnutia vlastníctva, ani žiadne dôkazy na podporu oprávnenosti, či skutočného výkonu držby, bez čoho nemožno dospieť k osvedčeniu o vydržaní. Z tohto dôvodu žalovaný nemohol nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, keďže nenaplnil predpoklady vydržania, a to oprávnenú držbu a dobromyseľnosť. K rovnakým záverom, že žalovaný ani jeho právny predchodca - Slovenská národná rada neboli dobromyseľnými držiteľmi v zmysle § 134 ods. 1, § 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka, dospel aj súd prvej inštancie aj keď sčasti z iných dôvodov (pozri odseky 58. a 76. napadnutého rozsudku, respektíve ods. 1.7. odvolacieho rozsudku)

13.15. V bode 13. odvolací súd záverom uviedol, že vzhľadom na preukázanie platného a účinného nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku právnym predchodcom žalobcu, vzhľadom na skutočnosť, že v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by vlastnícke právo právneho predchodcu žalobcu neskôr zaniklo a ani to, že žalovaný nadobudol vlastnícke právo k pozemku vydržaním (absencia oprávnenej držby a dobromyseľnosti) nepovažoval odvolací súd za potrebné zaoberať sa ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní.

13.16. Dovolací súd je toho názoru, že odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu; jeho postup nemožno považovať za zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. V súdnej veci sú z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé úvahy, ktoré ho viedli k zmene rozsudku súdu prvej inštancie o dôvodnosti uplatneného nároku. Odvolací súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s odvolacími námietkami dovolateľa.

13.17. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd vyhodnotil ako neopodstatnenú námietku dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP.

14. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, pričom nastolil sedem právnych otázok, ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne (bod 3.4. tohto rozsudku).

15. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

18. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

19. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolené právne otázky uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

20. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a zároveň sa týmto rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je takisto relevantná právna otázka, ktorú odvolací súd riešil, na jej riešení založil svoje rozhodnutie a dovolací súd sa zároveň ešte touto právnou otázkou vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal.

21. Dovolateľ položil v dovolaní 7 právnych otázok, od vyriešenia ktorých podľa jeho názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Tvrdil, že pri riešení niektorých z týchto otázok sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a iné ešte neboli v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešené. Dovolateľ síce jasným a zrozumiteľným spôsobom uviedol v dovolaní konkrétne právne otázky, avšak dovolací súd zastáva názor, že právne otázky pod č. 1. až 5. a 7. odvolací súd neriešil. Výriešenie daných otázok by malo iba akademický charakter a vo vzťahoch k predmetnej veci ich nemožno považovať za rozhodujúce, keďže na ich riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu.

21.1. Pokiaľ ide o šiestu dovolaciu otázku „bol slovenský náboženský fond (náboženská základina, respektíve náboženská matica) súčasťou rímskokatolíckej cirkvi?“. Odvolací súd v bode 10.2. citoval ustálenú judikatúru, ktorá predmetnú otázku rieši a dáva na ňu odpoveď v tom zmysle, ako to odvolací súd uviedol aj v bode 10.5. svojho rozhodnutia, že hoci slovenský náboženský fond netvoril súčasť hierarchického zriadenia rímskokatolíckej cirkvi, pre posúdenie právneho nástupníctva to nie je

smerodajné, ale rozhodujúcim je, aký bol pôvod (majetkový základ), účel a ciele uvedeného fondu, čo bolo jednoznačne spojené s rímskokatolíckou cirkvou. Dovolateľ nesprávne uvádza, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], je potrebné zdôrazniť, že odvolací súd sa neodklonil od predmetnej judikatúry, rozhodoval v súlade s ňou a ani v tomto prípade nie je naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

21.2. Dovolateľom nastolené právne otázky pod bodom 1. až 5. a 7. majú v danom prípade iba právno-teoretickú povahu a ich zodpovedanie dovolacím súdom by neviedlo k zrušeniu alebo k zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Bolo by preto nadbytočné podrobne poskytnúť odpoveď na dovolateľom nastolené právne otázky, ktoré ešte dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

22. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

23. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydal súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.